

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vakken: PV Praktijk, PV/TV Stage en TV Huishoudkunde 1-4-1 lt/w
PV Praktijk en TV Opvoedkunde 1-2 lt/w
PV Praktijk, PV/TV Stage en TV Verzorging 1-8-2 lt/w
Specifiek gedeelte

Studierichting: Thuis en bejaardenzorg/zorgkundige

Studiegebied: Personenzorg

Onderwijsvorm: BSO

Graad: derde graad

Leerjaar: derde leerjaar

Leerplannummer: 2007/052
(vervangt 99025 en VR99025)

Nummer inspectie: 2007 / 73 // 1 / O / SG / 1 / III3 / / D/

onderwijs van de
Vlaamse Gemeenschap

INHOUD

Visie	2
Beginsituatie	4
Algemene doelstellingen	5
Pedagogisch-didactische wenken en timing	42
Minimale materiële vereisten.....	54
Evaluatie.....	58
Bibliografie	59

VISIE

Het leerplan voor het specifieke gedeelte van de studierichting Thuis- en bejaardenzorg (3e specialisatiejaar, 3e graad BSO) is opgebouwd rond competenties die beschreven worden in het Beroepsprofiel 'Verzorgende' opgesteld door de Sociaal- Economische Raad voor Vlaanderen (SERV - april 2003 www.serv.be) met het accent op de competenties vereist voor complexe zorgsituaties.

Het voorliggende leerplan sluit aan bij het leerplan van de 3e graad BSO Verzorging. Daarin staan die competenties opgenomen die voorbereiden op het werken met zorgvragers¹ in de Welzijnssector. Op die manier houdt dit leerplan rekening met de opsplitsing die het Beroepsprofiel maakt tussen enerzijds de 'Verzorgende'² (Welzijnssetting) en anderzijds de 'Zorgkundige' (die ook in een ziekenhuissetting kan tewerkgesteld worden) en de 'Begeleider in de Kinderopvang'. Zo vinden we in het leerplan van de 3e graad Verzorging wel de eenvoudige zorghandelingen terug en niet de complexe - die voorbehouden worden voor het 3e specialisatiejaar van de 3e graad Thuis -en Bejaardenzorg. Deze competenties komen aan bod in het voorliggende leerplan Thuis- en bejaardenzorg.

De vakgroep bepaalt welke competenties (met afgeleide leerplandoelstellingen en leerinhouden) in de verschillende vakken en lestijden (zoals opgegeven in de lessentabel) aan de orde zijn. Centraal staan de zorgvraag en de competenties die nodig zijn om op de zorgvraag in complexe zorgsituaties het gepaste zorgantwoord te kunnen geven in teamverband. Het is dus het lerarenteam dat bestaat uit huishoudkundigen, opvoedkundigen en verpleegkundigen dat zal bepalen wie welke doelstellingen realiseert van de verschillende basiscompetenties die nodig zijn voor de verschillende zorgvragers.

Een competentie kan omschreven worden als de reële en individuele capaciteit om kennis (theoretische en praktische), vaardigheden en attitudes in het handelen aan te wenden, in functie van de concrete, dagelijkse en veranderende (werk)situatie én in functie van persoonlijke en maatschappelijke activiteiten.

In het leerplan wordt uitgegaan van het standpunt dat een Verzorgende/Zorgkundige een polyvalente basised medewerker is, die als lid van een gestructureerd team werkt en vanuit zijn deskundigheid, hulp- en dienstverlening verstrekt aan zorgvragers. De zorgvraag heeft betrekking op: de persoonsverzorging, de huishoudelijke dienstverlening, de psychologische ondersteuning en de algemene pedagogische ondersteuning van de zorgvrager.

De Zorgkundige (na het 3de specialisatiejaar van de 3de graad BSO Thuis- en bejaardenzorg) zorgt voor mensen die tijdelijk of permanent hulp nodig hebben met betrekking tot alle activiteiten van het dagelijks leven. De Zorgkundige vangt hiermee tijdelijke en permanente tekorten in de zelfzorg op. Het is de opdracht van de Zorgkundige (en van de opleidingsverstrekker, de leraar) hiervoor aandacht te hebben en te zorgen voor de totale, unieke persoon.

De Zorgkundige waarborgt de maximale zelfredzaamheid van de zorgvrager.

In de opdracht van de Verzorgende onderscheidt de SERV vijf grote taakcategorieën.

1. Persoonsgerichte zorg

Dit houdt de activiteiten van het dagelijkse leven in met betrekking tot de zorgvrager zelf.

2. Zorg voor het algemeen functioneren op lichamelijk vlak

Hier gaat het om het ondersteunen door de verzorgende van de algemene gezondheidsopvoeding en -voorlichting, het begeleiden van de zorgvrager in de dagelijkse medicatie-inname, het toezien op een (normale) uitscheiding, het toepassen van EHBO, het observeren en rapporteren.

3. Zorg voor het algemeen functioneren op sociaal en psychisch vlak

De verzorgende communiceert met de zorgvrager en zijn omgeving. Hij bouwt op een professionele manier een vertrouwensrelatie op met de zorgvrager. De verzorgende onderhoudt functionele contacten met het sociale netwerk van de zorgvrager en staat in voor

¹ Met zorgvrager bedoelen we zowel kind als volwassene.

² Met Verzorgende bedoelen we zowel man als vrouw.

de psychosociale begeleiding van de zorgvrager. Hij ondersteunt het dagprogramma van de zorgvrager, observeert en rapporteert.

4. Zorg voor woon- en leefklimaat

De verzorgende helpt mee om een aangenaam woon- en leefklimaat te creëren waarin de zorgvrager zich goed voelt.

5. Functioneren binnen de organisatie

Hier gaat het om taken ten aanzien van de organisatie waarin gewerkt wordt, meer bepaald m.b.t. de interne communicatie, het opbouwen van eigen deskundigheid, de administratie en de kwaliteitszorg.

Deze vijf taakcategorieën komen in verschillende zorgsettings geïntegreerd voor. De kerntaken van de Verzorgende (zie het leerplan 3de graad BSO Verzorging) moeten altijd worden gezien vanuit het perspectief van de Verzorgende die de zorgvrager ondersteunt bij activiteiten van het dagelijkse leven in een welzijnssituatie.

De 'Zorgkundige' (zie dit leerplan 3de specialisatiejaar, 3de graad Thuis- en bejaardenzorg) verwerft specifieke kwalificaties opgelegd in het kader van de uitvoering van de bepalingen van KB '78 t.a.v. de beroepsuitoefening van 'Zorgkundige' in gezondheidssituaties. Ter informatie staan de activiteiten die de zorgkundige onder toezicht van de verpleegkundige kan verrichten binnen een gestructureerde equipe opgenomen in bijlage.

Wat is de werkcontext van Verzorgende en van Zorgkundige?

- Verzorgende - Na de 3de graad Verzorging: werken met zorgvragers in niet complexe en/of eenvoudige en/of ADL ondersteunende zorgsituaties binnen welzijnszorgsituaties (zorgvragers vanuit de 0 en A categorieën van de Katz-schaal) die ofwel verblijven in semi-residentiële en residentiële ouderenzorg, PVT (psychiatrisch verzorgingstehuis), Kinderopvang (niet-gesubsidieerde sector), Gehandicaptenzorg ofwel thuis wonen en beroep doen op de diensten voor gezinszorg.
Werken als verzorgende in een team onder begeleiding van een verpleegkundige of een verantwoordelijke zoals een maatschappelijk werker .
- Zorgkundige - Na het specialisatiejaar Thuis- en bejaardenzorg: werken met zorgvragers in complexe en/of PDL ondersteunende zorgsituaties binnen gezondheidszorg (zorgvragers vanuit de B en C categorieën) die ofwel verblijven in semi-residentiële en residentiële ouderenzorg, PVT (psychiatrisch verzorgingstehuis), Kinderopvang (niet gesubsidieerde sector), Gehandicaptenzorg, Ziekenhuizen ofwel thuis wonen en beroep doen op diensten voor gezinszorg en /of thuisverplegingsdiensten.
Werken als zorgkundige gebeurt in een gestructureerde equipe onder toezicht van een verpleegkundige. Bijstaan van de verpleegkundige inzake zorgverstrekking, gezondheidsopvoeding en logistiek in het kader van de door de verpleegkundige gecoördineerde activiteiten (zie KB 78 van 01.09.2001).

De competenties binnen de 5 taakcategorieën worden gerealiseerd binnen de vakken van het specifieke gedeelte. Het gaat om de vakken zoals ze vermeld staan in de lessentabel 3^e specialisatiejaar 3^e graad BSO.

Het leerplan is zo opgebouwd dat de leerlingen zinvolle gehelen kunnen verwerken zodat zij als verzorgende alle kennis en vaardigheden tot een geïntegreerd handelen kunnen omzetten. Om dit op een kwaliteitsvolle manier te kunnen realiseren, zullen de leraren van de verschillende componenten (en liefst ook van de algemene vakken) en stagebegeleiders één team vormen dat vakoverschrijdend én complementair werkt. De leraren die het specifiek gedeelte in een af te spreken en schooleigen samenhang aanbieden, komen uit de drie disciplines Huishoudkunde, Verzorging en Opvoedkunde en worden bij voorkeur zowel in stage als bij het lesgeven ingeschakeld.

BEGINSITUATIE

De studierichting 'Thuis- en bejaardenzorg' is, naast 'Kinderzorg', het logische vervolg op de studierichting 'Verzorging' derde graad BSO. De meeste leerlingen komen uit de studierichting 'Verzorging' waarin ze al ervaring opgedaan hebben met oudere zorgvragers in residentiële en semi-residentiële settings.

Er zijn ook leerlingen die reeds een jaar hoger onderwijs of vierde graad Verpleegkunde gevolgd hebben, die uit Jeugd- en gehandicaptenzorg, Gezondheids- en welzijnswetenschappen of Sociale en technische wetenschappen komen. In sommige scholen is de leerlingenpopulatie daarom vrij heterogeen, zowel op het gebied van ervaring, vaardigheden als kennis.

Ook wat deze instromers betreft, is het nodig om de individuele beginsituatie na te gaan. Dit kan o.m. door een oplisting te maken van de doelstellingen zoals ze bereikt moeten zijn op het eind van de derde graad Verzorging BSO. Op basis van de ingewonnen gegevens kan een individueel traject worden opgesteld. Deze instromers zullen soms al zaken beheersen die de anderen nog moeten verwerven, belangrijk hierbij is dan om hen een eigen inbreng te geven en hun ervaring te valoriseren.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

1 Algemeen

De leerlingen:

- zijn gericht op de zorgvrager;
- tonen respect voor de zorgvrager, zijn wensen en gewoonten, zijn waarden en normen, zijn levensbeschouwelijke achtergronden, zijn emoties en gevoelens;
- zijn er op ingesteld om de autonomie van de zorgvrager te bevorderen;
- kunnen vooroordelen bij zichzelf herkennen en kunnen zich bijsturen;
- nemen een professionele houding aan;
- kunnen omgaan met nabijheid en met afstand;
- zijn animatief ingesteld;
- kunnen omgaan met moeilijke situaties;
- kunnen sturend optreden zonder directief te zijn;
- zijn communicatief vaardig;
- zijn luisterend ingesteld en hebben aandacht voor wat de ander te zeggen heeft;
- zijn sociaal vaardig;
- zijn in staat een constructieve relatie op te bouwen en te onderhouden, ook in moeilijke omstandigheden;
- zijn empatisch ingesteld;
- kunnen een luisterende en begrijpende houding aannemen;
- zijn discreet;
- zijn geduldig en kunnen het eigen tempo aanpassen aan het ritme van de zorgvragers;
- kunnen doelgericht, systematisch en procesmatig werken;
- kunnen teamgericht werken;
- kunnen organiseren;
- zijn flexibel, kunnen inspelen op de noden die er zijn;
- zijn stipt en kunnen zich houden aan de afspraken die in de organisatie gelden;
- kunnen zelfstandig werken;
- kunnen hygiënebewust werken;
- kunnen milieubewust handelen;
- houden rekening met ergonomische principes;
- kunnen veiligheidsbewust werken en zijn in staat om actief en pro-actief in te staan voor de veiligheid;
- hebben verantwoordelijkheidszin;
- zijn kritisch ingesteld ten opzichte van eigen houding en handelen in functie van het welzijn van de zorgvrager;
- kunnen economisch werken;
- hebben voldoende zelfvertrouwen;
- kennen hun eigen grenzen;
- zijn assertief;
- beschikken over een beroepsfierheid.

2 Stage en stagedoelstellingen

Voor de realisering van de stagedoelstellingen gaat de leerplancommissie ervan uit dat de spreiding van de stageplaatsen over het jaar er als volgt uitziet:

- een periode in (semi-)residentiële ouderenzorg;
- een periode in een erkende dienst voor gezinszorg;
- een periode (naar keuze, naargelang de interesse en de doorstudeerambitie van de leerling) in een stageplaats waarvan de doelgroep bestaat uit personen die in dit leerplan aan bod komen: een psychiatrisch verzorgingstehuis, een voorziening binnen de gehandicaptenzorg, een geriatische dienst binnen de ziekenzorg.

De stage heeft als doel de stagedoelstellingen te bereiken.

De vakgroep bepaalt welke doelstellingen uit de praktijkgerichte doelstellingen van dit leerplan (vet gedrukt) gerealiseerd worden in een stagecontext.

De vakgroep bepaalt de stageactiviteiten die aanleiding kunnen geven tot de realisering van deze stagedoelstellingen.

De lijst met stageactiviteiten wordt voorgesteld aan de potentiële stageplaatsen die aangeven welke activiteiten kunnen uitgevoerd worden op deze stageplaats.

Als de stagegever andere bijkomende activiteiten voorstelt, zal de vakgroep dit aftoetsen aan het stageprofiel dat de school voorstaat en de relevantie van deze activiteiten voor de vorming van de leerling-stagiair. Als de vakgroep deze activiteiten toestaat, worden ze op de stageactiviteitenlijst geplaatst.

De leerlingen krijgen de activiteitenlijst met de achterliggende te bereiken stagedoelstellingen. Zo kan de leerling zijn eigen stage-evolutie aantonen en kan de stagebegeleider vaststellen welke doelen wel en welke niet zijn bereikt. In functie daarvan kan een stagetraject worden bijgestuurd gedurende het stageparcours.

LEERPLANDOELSTELLINGEN EN LEERINHOUDEN

Noot vooraf

- De leerplancommissie heeft een onderscheid gemaakt tussen vaardigheden (**vet gedrukt**) en tussen cognitieve doelen (**recht gedrukt**).
- De vaardigheden worden gerealiseerd binnen een schoolcontext (PV) of een stagesituatie (PV/T V Stage).
- *U = uitbreidingsdoelstellingen.*

1 Taakcategorie persoonsgerichte zorg

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
1.1 Competenties m.b.t. hygiënische verzorging		
De leerlingen		
1	kunnen de basistechnieken uitvoeren aangepast aan de zorgvrager met zijn specifieke zorgbehoeften.	1 Uitvoeren van een concrete lichaamsverzorging 1.1 Het kind in een thuissituatie (herhaling) • Bad • Verluieren
2	kunnen de zelfzorg van de moeder in de thuiszorg ondersteunen.	1.2 Het kraamgezin in de thuiszorg • Zelfzorg ondersteunen
3	kunnen hygiënische zorg toedienen volgens de principes van de ADL. hebben aandacht voor ADL naargelang de behoefte van de zorgvrager. kunnen hygiënische verzorging van de zorgvrager met een disfunctie van de ADL toepassen.	1.3 De volwassen/bejaarde zorgvrager • Aanpassen van de basistechnieken - Hygiënische zorg (totaalzorg) - ADL (herhaling en uitbreiding) - Hygiënische verzorging in specifieke zorgsituaties:

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
	kunnen de basisprincipes van PDL verwoorden. kunnen het belang van PDL in concrete situaties aantonen. kunnen hygiënische zorg toedienen volgens de principes van de PDL. hebben aandacht voor PDL naargelang de behoefte van de zorgvrager. kunnen in stagesituaties het belang van PDL verantwoorden. kunnen de begrippen decubitus en intertrigo omschrijven. kunnen in concrete situaties risico's op en oorzaken van decubitus en intertrigo aanduiden. kunnen specifieke hulpmiddelen aanwijzen en gebruiken als preventie bij decubitus en intertrigo. kunnen een eerste graad-decubitus verzorgen. kunnen de principes van preventie bij decubitus en intertrigo toepassen in specifieke zorgsituaties. kunnen de meest voorkomende prothesen/steunkousen onderscheiden. kunnen in opgegeven situaties het belang en de functie van het gebruik van prothesen en steunkousen verantwoorden. kunnen prothesen en steunkousen aanbrengen en verwijderen.	○ zorgvrager met infuus, met zuurstofmasker; ○ zorgvrager met blaassonde, zwaar zorgbehoevend (comateuze); ○ zorgvrager met diabetische voet; ○ zorgvrager met verlammingen, zorgvrager met incontinentie; ○ ... • Basistechnieken PDL in verband met lichaamsverzorging • PDL in zorgsituaties • Preventie van decubitus en intertrigo (herhaling) - Verzorging eerste graad decubitus • Preventie van decubitus en intertrigo in zorgsituaties • Gebruik van prothesen en steunkousen

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
		kunnen (in opdracht) helpen bij het aanbrengen en verwijderen van prothesen en steunkousen. kunnen de functie van hulpmiddelen voor het gezicht verwoorden. kunnen hulpmiddelen voor het gezicht aanbrengen. kunnen door correcte observatie van parameters een totaalbeeld verkrijgen van de toestand van de zorgvrager.	• • •	Aanbrengen en verwijderen van prothesen en steunkousen Hulp bieden bij het aanbrengen van gehoorapparaat, contactlenzen, bril, ... Opname van polsslag, temperatuur, ademhaling, uitscheiding, bloeddruk
1.2 Competenties m.b.t. helpen bij aan- en uitkleden De leerlingen				
	4	kunnen gepaste kleding en schoeisel kiezen bij complexe zorgvragen met aandacht voor esthetiek, comfort van dragen/aan- en uitkleden, dagprogramma en veiligheid. kunnen technieken bij aan- en uitkleden van zieke en verlamde zorgvragers verantwoorden.	2	Basistechnieken in verband met aan- en uitkleden (herhaling) • Kleding en schoeisel aangepast aan het dagprogramma, zorgvraag, comfort, veiligheid ... • PDL bij zieke mensen, bij verlammingen, bij letsels
	5	kunnen de zorgvrager, in functie van de zorgbehoefte op een doeltreffende manier aan- en uitkleden. kunnen aangepaste hulpmiddelen bij aan- en uitkleden hanteren.	3	Basistechnieken PDL in verband met aan- en uitkleden
1.3 Competenties m.b.t. mobiliseren en positioneren De leerlingen				
	6	kunnen de normale werking van het bewegingsstelsel beschrijven.	4	De normale werking van het bewegingsstelsel
	7	kunnen de terminologie van de bewegingsaandoeningen verklaren. kunnen gegevens m.b.t. aandoeningen in het zorgdossier herkennen en gebruiken om eigen handelen te verantwoorden. kunnen preventieve maatregelen nemen.	5	Aandoeningen van het bewegingsstelsel • De beenderen - osteoporose, fracturen

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
		• Gewrichten - artrose, reumatoïde artritis, jicht • Spieren en pezen - spierpijn, spierkrampen, spieratrofie, contracturen, spasticiteit • Zenuwstelsel - CVA, MS, T.I.A. Ziekte van Parkinson, ziekte van Alzheimer
8	kunnen het tilprotocol situeren in de zorg en verantwoord voor de zorgvrager en voor de eigen gezondheid. kunnen principes van positioneren en comfortzorg verantwoord o.a. binnen de preventie van decubitus. kunnen fixatiematerieel benoemen en verantwoord in voorgeschreven situaties. kunnen het tilprotocol lezen. kunnen de hef- en tiltechnieken toepassen bij de hulp aan de zorgvrager bij verplaatsen en bewegen. kunnen in opdracht en in overleg op een correcte en waardige manier de zorgvrager fixeren. kunnen de zorgvrager op een comfortabele en veilige manier transporteren.	6 Basistechnieken PDL in verband met het mobiliseren en positioneren • Het tilprotocol • Comfortzorg • Positioneren • Fixeren • Hef- en tiltechnieken - Positioneren - Fixeren - Comfortzorg • Transport van de zorgvrager
1.4 Competenties m.b.t. zorgen voor voeding en vocht De leerlingen		
9	kunnen de normale werking van de spijsvertering beschrijven.	7 De normale werking van de spijsvertering

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
	10 kunnen de terminologie van de problemen bij inname van voeding en vocht verklaren. kunnen gegevens m.b.t. aandoeningen in het zorgdossier herkennen en gebruiken om eigen handelen te verantwoorden. kunnen de functie van sondevoeding verklaren. kunnen complicaties bij sondevoeding herkennen in concrete situaties. 11 kunnen de zorgvrager afhankelijk van de zorgbehoefte op een passende wijze voeding en vocht toedienen. kunnen vocht- en voedseltoediening bij de zorgvrager langs orale weg helpen verrichten, uitgezonderd bij slikproblemen. kunnen de gepaste hulpmiddelen bij het toedienen van vocht en voeding hanteren. kunnen technieken toepassen om slik- en kauwproblemen te vermijden. kunnen bij slik- en kauwproblemen gepast handelen. kKunnen hulp bieden bij het toedienen van sondevoeding.	8 Problemen bij de inname van voeding en vocht • Kauwproblemen • Hamsteren • Slikproblemen, verslikken (herhaling) • Reflux (herhaling) • Sondevoeding 9 Basistechnieken PDL i.v.m. het toedienen van vocht en voeding • Gepaste omgang met de zorgvrager • Hulpmiddelen • Sondevoeding
1.5 Competenties m.b.t. zorgen voor rust en slaap De leerlingen		
	12 kunnen rekening houden met de zorgvraag. kunnen waak- en slaapritme van de zorgvrager respecteren. houden rekening met de mogelijke problemen m.b.t. de oriëntatie van tijd en ruimte.	10 Begeleiden van zorg m.b.t. slapen en waken
1.6 Competenties m.b.t. oppassen en ondersteuning bieden De leerlingen		

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
13	kunnen verwoorden wat enerzijds palliatieve en anderzijds terminale zorgverlening inhoudt. kunnen de functie van de verzorgende in een multidisciplinaire aanpak afbakenen. kunnen gericht observeren en adequaat rapporteren m.b.t. de pijnbeleving van de zorgvrager. kunnen hulpmiddelen m.b.t. pijnbestrijding onderscheiden. kunnen visies m.b.t. pijnbestrijding onderscheiden. kunnen een palliatief plan lezen. kunnen verantwoordelijkheden en grenzen binnen de eigen bevoegdheid verantwoorden. kunnen verwoorden hoe ze zelf met afscheid nemen en verlies omgaan. kunnen aangeven welke professionele houding ze moeten aannemen in de omgang met de naaste omgeving tijdens de terminale zorg.	11 Palliatieve en terminale zorg • Begrippenkader • De hulpverleners en diensten • Het palliatief plan • Observeren en rapporteren van pijn • Pijnbestrijding • Afscheid nemen en omgaan met verlies
14	kunnen de dagelijkse zorg aanpassen zodat deze weldoend en niet te inspannend is voor de terminale zorgvrager. kunnen inspelen op wat de zorgvrager zelf wil. kunnen een palliatief plan lezen om eigen zorg te verantwoorden. kunnen een rustgevende houding aannemen. hebben voortdurende aandacht voor het comfort van de zorgvrager. kunnen de visie van de voorziening m.b.t. pijnbestrijding uit het zorgplan afleiden.	12 Palliatieve en terminale zorgverlening • Lichamelijke hygiëne en comfort met aandacht voor: - speciale mondzorg, - preventie van decubitus, - comfort - ...
15	kunnen een begeleidende rol spelen voor de familie. kunnen hulp bieden bij de zorg voor de overledene in afspraak en volgens wensen van overledene en omgeving.	13 Zorg voor de overledene • Waken bij een stervende • Aandacht voor de omgeving

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
		• Zorg voor de overledene
1.7 Competenties m.b.t. kraamzorg		
De leerlingen		
	16 kunnen het verloop van de normale zwangerschap beschrijven. kunnen aangeven welke observatiegegevens op een nakende bevalling kunnen wijzen. kunnen de zorg beschrijven tijdens de bevalling en bij het kraambed.	14 Verloop zwangerschap en bevalling • Het normale verloop • De zorg en de zorgbieder bij de bevalling en het kraambed
	17 kunnen binnen het takenpakket van de zorgkundige voor basisbehoeften bij de pasgeborene observeren, rapporteren en begeleiden.	15 Kinderzorg • Observatie van de kinderen thuis, o.m.: - lichaamszorg, navelzorg - wiegendood - ...
	18 kunnen in een thuissituatie de toestand van het kind observeren en de noodzakelijke informatie doorspelen aan de ouders en/of andere hulpverleners. kunnen preventief optreden door gerichte observatie en het aanwenden van bewakingsapparatuur.	16 Kinderverzorging (herhaling) • Basistechnieken i.v.m. kinderverzorging: bad, verluieren, toedienen van voeding • Veiligheid van de thuissituatie • Kinderziektes

2 Taakcategorie zorgen voor het algemeen functioneren op lichamelijk vlak

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
2.1 Competenties m.b.t. algemene gezondheidsopvoeding en –voorlichting		
De leerlingen		

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
	19	kunnen preventiemaatregelen opnoemen m.b.t. alcohol- en drugspreventie, aids-preventie, preventie van hart en vaatziekten en preventie van infectieziekten. kunnen zich oriënteren in de sociale kaart m.b.t. deze problematiek. kunnen de inhoud van preventiemaatregelen vertalen naar de zorgvrager. geven in hun gedrag aan rekening te houden met aspecten die de lichamelijke en geestelijke gezondheid bevorderen.	17 Gezondheid • Preventiemaatregelen - Alcohol- en drugspreventie - Aids-preventie - Preventie van hart en vaatziekten - Preventie van infectieziekten. • Preventie op het werk - Arbeidsveiligheid - Bescherming van de gezondheid van de werknemer op het werk - Psychosociale belasting veroorzaakt door het werk - Ergonomie - Arbeidshygiëne - Verfraaiing van arbeidsplaatsen - Maatregelen inzake leefmilieu - Bescherming tegen geweld, pesterijen ongewenst seksueel gedrag op het werk	
	20	kunnen de normale werking van het aangetaste orgaan beschrijven. kunnen ondersteunende basiskennis van de besproken ziektes hanteren in verband met de belangrijkste oorzaken, kenmerken, verloop, behandeling en prognose, in het kader van observatie, rapportage en begeleiding. kunnen informatiebronnen gericht gebruiken.	18 Ziekte 18.1 Lichamelijke ziektebeelden • Diabetes • Epilepsie • Hart- en bloedvataandoeningen zoals arteriosclerose, angina pectoris, hartinfarct, hoge en lage bloeddruk,	

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
21		kunnen preventieve maatregelen treffen. kunnen de gevolgen voor zorgvragers en hun omgeving situeren. kunnen in opgegeven situaties aangeven dat geformuleerde klachten meerdere oorzaken kunnen hebben. kunnen met eigen woorden de interactie tussen lichaam en geest m.b.t. psychosomatische klachten verklaren. kunnen in een opgegeven situatie voorstellen formuleren bij de aanpak van psychosomatische klachten.	hartdecompensatie • Tumoren • COLD 18.2 Psychosomatische klachten • Wisselwerking lichaam/geest • Oorzaken • Mogelijke maatregelen (o.m.: aanpassing van de omgeving en de tijdsbesteding, luisteren ...)
22		kunnen een overzicht geven van de verschillende soorten handicaps en hun oorzaken.	19 De zorgvrager met een handicap 19.1 Zorgvrager met een lichamelijke handicap
23 24		kunnen aangeven dat handicaps aangeboren en verworven kunnen zijn. kunnen hun handelen instellen op de specifieke en complexe zorgvraag van personen met een handicap. kunnen gepast reageren in noodsituaties. kunnen zorgvragers en hun omgeving op hun vraag informeren op basis van de sociale kaart.	• Verlamming • Ontbreken van bepaalde lichaamsdelen • Spina bifida, dwarslaesie 19.2 Zorgvrager met een zintuiglijke stoornis • Gehoorgestoorden • Slechthorenden en blinden 19.3 Personen met een mentale handicap • Licht mentaal, matig en ernstig mentaal • Specifiek: personen met het syndroom van Down
25		kunnen in opgegeven situaties de kenmerken van autisme en ADHD aangeven en er een oorzaak voor opgeven.	20 Specifieke zorgvragen • Zorgvrager met autisme • Zorgvrager met ADHD

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
			• ...
	26	kunnen in stagesituaties activiteiten begeleiden rekening houdend met de zorgvrager en de setting.	21 Zorg binnen specifieke setting • ADL met aandacht voor: - Hygiënische zorg, - Lichamelijke en psychische mogelijkheden en beperkingen, - Tijdsbeleving, - Levensverhaal, - Interesses en mogelijkheden van de zorgvrager en de setting.
2.2 Competenties m.b.t. begeleiden van de zorgvrager in de dagelijkse medicatie-inname De leerlingen			
	27	kunnen het belang van de stipte toediening, correcte inname en eventuele nevenverschijnselen van medicatie toelichten. kunnen aangeven waarop precies moet gelet worden bij het toedienen van medicatie. kunnen in opgegeven situaties het belang aangeven van het observeren van de zorgvrager bij medicatietoediening. kunnen omgaan met het levensverkortende effect van sommige geneesmiddelen. kunnen de verschillende toedieningwijzen binnen hun bevoegdheid opnoemen en verantwoorden.	22 Medicatie in complexe zorgsituaties • Omgaan met medicatie met aandacht voor specifieke en alternatieve geneesmiddelen; • Wijze van toediening binnen de bevoegdheid: oraal, rectaal, inhalatie: • Orale toediening van geneesmiddelen: aandachtspunten en mogelijke gevaren
	28	kunnen op een gepaste wijze en onder verantwoordelijkheid van een verpleegkundige (arts) en binnen hun bevoegdheid correct de voorgeschreven medicatie toedienen.	23 Medicatiezorg in complexe situatie • toedienen van medicatie onder verantwoordelijkheid van verpleegkundige (arts) en binnen hun bevoegdheid

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
2.3 Competenties m.b.t. toezien op een (normale) uitscheiding De leerlingen				
	29	kunnen de normale werking van het uitscheidingsstelsel beschrijven.	24	De normale werking van het uitscheidingsstel
	30	kunnen preventiemaatregelen pro-actief en retroactief bij specifieke zorgsituaties voorstellen. kunnen gegevens m.b.t. specifieke zorgsituaties in het zorgdossier herkennen en gebruiken om eigen handelen te verantwoorden.	25	Specifieke zorgsituaties: • Blaasontsteking • Nierstenen • ...
	31	kunnen een niet steriel staal urine en faeces opnemen. kunnen mictietraining uitvoeren. kunnen het functioneren van de blaassonde observeren en problemen signaleren. kunnen incontinentiemateriaal/condoomkatheter hygiënisch correct gebruiken. kunnen een geheelde stoma verzorgen(zonder dat wondzorg noodzakelijk is).	26	Zorg bij de uitscheiding in complexe situaties
2.4 Competenties m.b.t. toepassen van E.H.B.O. De leerlingen				
	32	kunnen in opgegeven situaties de nood aan zorg inschatten. kunnen binnen hun bevoegdheid zorg verlenen en rapporteren aan de gepaste instantie.	27	Beoordelen van noodsituaties (U)
	33	kunnen EHBO toepassen aangepast aan de zorgvrager.	28	EHBO-vaardigheden (U) • vaardig handelen bij o.m.: - verslikking,

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
			- <i>verstikking,</i> - <i>vergiftiging,</i> - <i>ademhalingsstilstand,</i> - <i>onderkoeling,</i> - <i>verhitting,</i> - <i>epilepsie,</i> - <i>brandwonden,</i> - <i>elektrocutie,</i> - ...
2.5 Competenties m.b.t. observeren en rapporteren			
De leerlingen			
	34	kunnen de observatiegegevens meedelen om pijnschalen te laten invullen.	29 Observatie en rapportage van pijn • Bespreking van pijnschalen
	35	kunnen de gebruikte schaal lezen, interpreteren en de gevolgen/implicaties ervan voor de organisatie van de zorg en voor eigen zorghandelingen verklaren.	30 Observatie van niveau van zelfredzaamheid • Gebruik van schalen, o.m. Katz-schaal, Crichton, BOP, MMS

3 Taakcategorie zorgen voor het algemeen functioneren op sociaal en psychisch vlak

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
3.1 Competenties m.b.t. communiceren met de zorgvrager of familieleden of belangrijke derden of andere hulpverleners			
De leerlingen			

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
36		kunnen de kwaliteit van de actuele sociale contacten tussen de zorgvrager en zijn familie verklaren vanuit de vroegere relatie en de wijze waarop men de zorgvraag beleeft. kunnen via een sociale kaart opzoeken welke verenigingen, voorzieningen, clubs en diensten bestaan die tegemoet kunnen komen aan de noden en interesses van de zorgvrager en zijn omgeving.	31	De verzorgende als schakel in de sociale contacten • Contacten met partner, kinderen, kleinkinderen, familieleden • Contacten met burens, vrienden en kennissen • Contacten met verenigingen, clubs en zelfhulpgroepen • Contacten met voorzieningen en diensten
37		kunnen het vertrouwen van het sociale netwerk winnen. kunnen in opgegeven situaties aantonen hoe de zorgkundige een steun kan zijn voor de zorgvrager en zijn omgeving. kunnen functionele contacten onderhouden met het sociale netwerk. kunnen de rol van de verzorgende bij de opvolging van het zorgplan aantonen.	32	Contacten met het sociale netwerk als • Klankbord • Bemiddelaar • Informatieverlener • Begeleider van verwerkingsprocessen • Signaalfunctie in de evaluatie van het zorgplan
		kunnen voor voldoende rustmomenten zorgen voor de moeder in combinatie met het ontvangen van bezoek. kunnen gepast reageren op gedragswijzigingen bij de andere kinderen in de gezinsvorm na gezinsuitbreiding.	33	Ondersteuning van de sociale contacten in de kraamzorg • Ontvangen van bezoek • Omgaan met de andere kinderen van het gezin
38		kunnen aan familieleden en derden gepaste benaderingswijzen aanreiken in de omgang met (ook dementerende) bejaarden.	34	Ondersteuning van de omgeving van de (dementerende) oudere zorgvrager • Minder kwetsbaar maken • Verminderen van twijfel aan eigen kunnen

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
	43	kunnen dementie onderscheiden van acute verwardheid.	37.3	Dementie versus acute verwardheid • Acute verwardheid o.m. als gevolg van ziekte, verlies van partner, verhuis, opname in een ziekenhuis ...
	44	kunnen in een concrete situatie aangeven wie de zorgvragers zijn. kunnen een aantal gevoelens bij de zorgvrager onderkennen. staan open om de verschillende mogelijke oorzaken af te wegen. aanvaarden dat de gevoelens normale ervaringen zijn voor de zorgvrager.	37.4	Beleving van de zorgvragers • Wie zijn de zorgvragers? - Familie: partner, kinderen; - De zorgvrager. • Gevoelens bij de zorgvrager - Verdriet - Schuldgevoelens - Rolomkeer - Woede – agressie - Verlegenheid en schaamte - Seksuele gevoelens
	45	kunnen de omschrijving en de doelstellingen aangeven van R.O.T, Validation, P.D.L. kunnen in opgegeven situaties de aanpak omschrijven. kunnen een aantal praktische voorbeelden geven van R.O.T, Validation en P.D.L.	37.5	Begeleiding van de dementerende grondhoudingen • - Empathie - Respect - Belang van lichaamstaal • (complementaire) begeleidingsvaardigheden - R.O.T (Realiteits-Oriëntatie-Training) - Validation - P.D.L.

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
	46	kunnen een slecht-nieuwsgesprek voeren. kunnen verwoorden hoe ze zelf met afscheid nemen en verlies omgaan.	38 Begeleiden in de terminale fase 38.1 Omgaan met de waarheid • Het dilemma van de waarheidsmededeling; • Het slecht-nieuwsgesprek. 38.2 Gevoelens en gedrag bij de terminale persoon • Fasen in het stervensproces; een opeenvolging van: - onwetendheid; - onzekerheid; - impliciete ontkenning; - bespreking van de waarheid; - expliciete ontkenning; - opstandigheid; - marchanderen; - verdriet; - aanvaarding. • Relativiteit van de fase-indeling: - fasen overslaan; - vastzitten in een fase; - terugval naar een vorige fase. • Rol van de verzorgende tijdens de fasen: - de hulpverleners en diensten.	
	47	kunnen in een opgegeven situatie de verschillende fasen van het stervensproces herkennen. kunnen de persoon bijstaan in de onderscheiden stervensfasen. kunnen de zorgvrager en familie advies geven over de verschillende hulpverleningsdiensten in de regio.		
			39 Palliatieve zorgen	

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
	48	kunnen toelichten hoe de wijze waarop palliatieve zorg wordt toegediend, een positieve bijdrage levert bij de begeleiding van een terminale zorgvrager. kunnen voorbeelden geven van palliatieve benadering.	• Begripsomschrijving • Benaderingswijzen en toepassingen	
	49	kunnen de verschillende fasen en taken in het rouwproces omschrijven en herkennen.	40 Gevoelens en gedrag bij de familie en naastbestaanden 40.1 Anticiperende rouw • Begripsomschrijving • Functies 40.2 Fasen in het rouwproces • Schok en verdooving • Desorganisatie • Reorganisatie 40.3 Taken in een rouwproces • Aanvaarden van de realiteit van het verlies • Ervaren van de pijn van het verlies • Zich aanpassen aan een omgeving zonder de overledene • Emotionele energie losmaken van de overledene en herinvesteren in andere relaties	
	50			40.4 Ondersteuning van de familie door de verzorgende • Er zijn • Uitnodigen tot spreken • Luisteren • De uitdrukking van het verdriet stimuleren
	51			
	52	kunnen familieleden en andere betrokkenen ondersteunen in het (anticiperend) rouwproces.		
			41 Communicatie met de bejaarde	

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
	53	kunnen het belang van het spreken met de bejaarde in stagesituaties illustreren. kunnen praten over hun spreken met bejaarden in stagesituaties.	41.1	De verzorger als spreker • Waarom praten met de bejaarde belangrijk is: ervaringen verwerken en delen met anderen, bevestiging krijgen, intimiteit ervaren, ...
	54	kunnen bij de communicatie met de bejaarde zijn referentiekader onderkennen en hierop inspelen. kunnen bij stagesituaties aangeven aan welke aspecten de aandacht moet besteed worden tijdens het voeren van een gesprek met een bejaarde.	41.2	Aandachtspunten bij het spreken met de bejaarde • Taalgebruik afstemmen • Lichaamtaal afstemmen op de gesproken taal • ...
	55	kunnen in concrete situaties het belang aangeven van het luisteren naar de bejaarde. kunnen in opgegeven situaties aangeven wat onjuiste luisterhoudingen zijn en er de mogelijke oorzaken van geven. kunnen beschrijven op welke manier je onjuiste luisterhoudingen kan vermijden. kunnen in opgegeven situaties verbetervoorstellen voorstellen voor een onjuiste luisterhouding. kunnen aangeven wanneer je actief moet luisteren. kunnen in een simulatie de regels van actief luisteren toepassen.	41.3	Luisteren en luisterhouding • De verzorger als luisteraar • Factoren die onjuiste luisterhouding veroorzaken: - Slechte concentratie - Gebrek aan motivatie - Bevooroordeeld luisteren - Passief luisteren - Egocentrisch luisteren • Vermijden van een onjuiste luisterhouding - Effectief luisteren: juiste luisterhouding - Actief luisteren/empatisch luisteren - Situaties waarin actief luisteren noodzakelijk is (o.m. de bejaarde die een vraag stelt, overstuur is, angstig is, onzeker is, aangeeft dat hij met een probleem zit).
	56	kunnen het belang van congruente communicatie duiden. kunnen factoren benoemen die van belang zijn m.b.t. lichaamstaal in	42	Lichaamtaal in de communicatie met de bejaarde 42.1 Ondersteunende en niet-ondersteunende lichaamstaal

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
		de omgang met bejaarde zorgvragers. kunnen via voorbeelden het verband aangeven tussen ondersteunende, niet-ondersteunende, bewuste en niet-bewuste lichaamstaal .	• Ondersteunende lichaamstaal voor de verbale communicatie, o.m.: houdingen, bewegingen, gebaren, gelaatsuitdrukkingen, aanrakingen, stemtaal, ... • Niet-ondersteunende lichaamstaal voor de verbale communicatie - Lichaamstaal die op zichzelf staat: situaties waarin je niet mag praten, situaties waarin je niet kan praten, situaties waarin je niet hoeft te praten; - Niet-congruente communicatie: je lichaamstaal seint een andere boodschap uit dan de woorden die je gebruikt. 42.2 Observeren van de eigen lichaamstaal en die van de bejaarde • Communicatie afstemmen op het niveau van de bejaarde • Begrijpen van de lichaamstaal van de bejaarde
	57 58	zijn bereid de gevoelens van zichzelf en die van anderen te respecteren. kunnen op een eigen manier hun gevoelens weergeven rekening houdend met de situaties waarin ze zich bevinden. kunnen in het gesprek met de bejaarde zorgvrager zijn gevoelens accepteren. zijn bereid respect te hebben voor de gevoelens van de bejaarde zorgvrager. kunnen, zonder relatieverstorend te zijn, eigen grenzen aangeven in de communicatie over gevoelens met de bejaarde	43 Praten over gevoelens 43.1 Het belang van praten over gevoelens 43.2 Praten over je eigen gevoelens • Toestaan van je eigen gevoelens • Beschrijven van je gevoelens 43.3 Praten over de gevoelens van de bejaarde • Open staan voor de gevoelens van de bejaarde • Empatisch luisteren naar gevoelens • Accepteren van de gevoelens van de bejaarde

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
		zorgvrager		
3.2 Competenties m.b.t. psychosociale begeleiding				
De leerlingen				
	59	kunnen in voorbeelden aantonen dat maatschappelijke kwetsbaarheid een mechanisme is waarbij sommige mensen in hun contacten met instellingen alleen met de negatieve kant ervan te maken hebben en zo uitgesloten worden van de voordelen ervan. kunnen kansarmoede aangeven als een cumulatie van risicofactoren zoals: een laag inkomen, een laag opleidingsniveau bij de ouders, verpauperde woonomstandigheden, psychische problemen in het gezin, relatieproblemen, werkloosheid, een groot aantal kinderen, verslavingsproblematiek.	44 Omgaan met sociale kwetsbaarheid 44.1 Uitsluitingmechanismen en sociale kwetsbaarheid • De begrippen sociale kwetsbaarheid en kansarmoede • Visies over sociale ongelijkheid in deze tijd	
	60	kunnen hun eigen opvatting en houding tegen sociale kwetsbaarheid verwoorden. kunnen voorzieningen en diensten m.b.t. kansarmoede en sociale kwetsbaarheid aangeven in de regio waar zorgvragers en hun omgeving terecht kunnen.	44.2 Houding van de verzorgende • Eigen ervaringen • Voorzieningen en 'ervaringsdeskundigen'	
	61	kunnen aandachtspunten formuleren voor de voorbereiding op en voor de eigenlijke opname in een voorziening. kunnen verschillende reactievormen op de opname in een voorziening onderscheiden, zowel van de zorgvrager als van de omgeving. kunnen een vergelijking maken van de dagindeling en de huisregels van verschillende voorzieningen wat de contactmogelijkheden betreft.	45 Sociale contacten in de voorziening 45.1 De rol van de verzorgende bij de voorbereiding van de opname • Voorbereiding en begeleiding van de opname • Mogelijke reacties op de opname • Belang van dagindeling en huisregels bij de sociale contacten	

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
62		hebben aandacht voor het psychosociale welzijn van de zorgvrager. kunnen aanvoelen of iemand zich in en buiten de groep wel goed voelt.	45.2	Begeleiding van de sociale contacten binnen de voorziening • leven in groep, leven met de groep
63		kunnen middelen hanteren om een positieve gedragsverandering te bekomen. zijn ingesteld om het zelfwaardegevoel van de zorgvrager te ondersteunen en/of te verhogen. kan aandacht geven aan de zorgvrager waardoor deze zich gewaardeerd en aanvaard voelt.	46	Stimuleren van zelfzorg en zelfredzaamheid 46.1 Gedrag en gedragsverandering • Vaststellen van gedragsverandering • (Ped)agogische methodiek van gedragsverandering
64		kunnen in gedragsproblemen nagaan wie een probleem heeft: de zorgvrager, de zorgkundige of beide en er gepast op reageren. kunnen afspraken maken over regels.	47	Begeleiden van een zorgvrager met gedragsproblemen 47.1 Mogelijke gedragsproblemen o.m.: • fysieke agressie; • conflicten; • isolement; • automutilatie; • verslavingsproblematiek; • ongewenste seksuele intimiteiten; • ... 47.2 Zelfmoord
65		kunnen gepast omgaan met de kraamvrouw en haar omgeving. kunnen de voedingsbehoeften van de kraamvrouw verwoorden en kunnen aangeven welke voedingsmiddelen een invloed kunnen hebben bij borstvoeding. kunnen de oorzaken onderkennen van moeilijkheden inzake mictie en defaecatie.	48	Beleving van de kraamtijd voor de kraamvrouw en haar omgeving - Fysieke zorg - Psychische ondersteuning o.m. bij postpartum depressie

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
		kunnen in het gedrag van de moeder en haar omgeving elementen onderkennen die zouden kunnen wijzen op postpartum depressie.		
3.3 Competenties m.b.t. zorgen voor het dagprogramma van de zorgvrager De leerlingen				
	66	hebben een animatieve grondhouding met respect voor diversiteit en autonomie van de zorgvragers. kunnen hun takenpakket afbakenen tegenover dat van andere zorgverstrekkers.	49 Stimuleren van de zorgvrager tot contact met anderen Eigen taken versus die van anderen in de voorziening. • •	
	67	kunnen meewerken aan de organisatie en de begeleiding van activiteiten. kunnen activiteiten aanpassen aan de leefwereld en de mogelijkheden van de zorgvrager.	50 Helpen bij het begeleiden van groepsactiviteiten	
3.4 Competenties m.b.t. observeren en rapporteren De leerlingen				
	68	kunnen aangeven welke nuttige informatie gesprekken kunnen bevatten over vroeger, over actuele onderwerpen of over bekenden. kunnen in opgegeven situaties informatie inschatten op haar signaalfunctie. kunnen in opgegeven voorbeelden aantonen hoe de begeleiding bewust kan misleid/misbruikt worden door de zorgvrager.	51 Omgaan met informatie 51.1 Soorten informatie • Gesprekken over vroeger • Gesprekken over de actualiteit • Gesprekken met bekenden • Vrijblijvende informatie • Info achter de info • Doelbewuste mededelingen	
	69	kunnen in opgegeven situaties verantwoorden waarom informatie	51.2	Informatie in contacten met collega's

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
		ingewonnen tijdens de begeleiding wel/niet kan/moet worden meegedeeld aan de collega's of aan de hoofdverantwoordelijke.	•	wat mag wel/niet en moet wel/niet worden meegedeeld?
	70	kunnen met eigen woorden uitleggen waarom de gehechtheid van de bejaarde zorgvrager voor een vaste plaats van de dingen moet worden gerespecteerd. kunnen met voorbeelden aantonen waar de grens ligt in het tonen van interesse voor de bejaarde zorgvrager en zijn bezit en anderzijds voor valse beschuldigingen van diefstal en hebberigheid. kunnen de houding verwoorden t.o.v. opdrachten door de zorgvrager binnen de financiële sfeer.	52 52.1 • • • • •	Houding tegenover bezit Respect voor het bezit in dagelijkse situaties Plaats van de goederen/bezit Het tonen van interesse voor het bezit Reacties op valse beschuldigingen, o.m. diefstal, schade; Uitvoeren van financiële verrichtingen Praten over eigen bezit en dat van de zorgvrager

4 Taakcategorie zorgen voor woon- en leefklimaat

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
4.1 Competenties m.b.t. elementaire huishoudelijke taken in de leefruimten (individueel of gemeenschappelijk) van de zorgvrager De leerlingen		
	71 kunnen voor aparte en gecombineerde oefeningen een werkschema opmaken en uitvoeren. kunnen een boodschappenlijst opmaken i.f.v. de noden van de zorgvrager, budget, bewaarmogelijkheden. kunnen het nut verwoorden van nette en verzorgde kledij voor de zorgvrager. kunnen leefruimtes op een verantwoorde en veilige manier onderhouden rekening houdend met materieel, materiaal. kunnen in concrete situaties het nut van sfeermakers aantonen en eenvoudige werkstukken uitvoeren.	53 Uitwerken van aparte en/of gecombineerde oefeningen • Evenwichtige maaltijden bereiden rekening houdend met budget, behoeften van de zorgvrager, voedselaanpassingen • Inventariseren van de voedselvoorraad • Gebruiks- en kastklaar maken van textiel (ontvlekkeren, wassen, drogen, strijken, opfrissen, herstellen manueel en machinaal) • Onderhoud van leefruimtes • Decoratieve werkstukken creëren (sfeermakers) • Kleine onderhoudswerkjes uitvoeren zoals ontkalken van elektrisch apparaat, ontstoppen van afvoerbuizen, oliën van naaimachine • ...
	72 hebben kennis van een evenwichtige voeding. kunnen een evenwichtig weekmenu opstellen voor de oudere zorgvrager. kunnen een weekmenu opstellen of aanpassen aan specifieke situaties rekening houdend met de behoeften, wensen en cultuur van de zorgvrager.	54 Evenwichtige voeding • Algemeen • Specifiek voor de oudere zorgvrager • Aanpassing in specifieke situaties: dieet, palliatief, budget, cultuur ...

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
73	kunnen aan de hand van de richtlijnen van diëtist of arts een zout-, vet-, en suikerarme voeding bereiden of aanpassen.	55 Bereiden van een zout-, vet- en suikerarme voeding
74	kunnen de verschillende mogelijkheden in de regio nagaan om een aan de zorgvraag aangepaste keuze te maken in de thuiszorg. kunnen de zorgvrager bijstaan bij de administratie met betrekking tot maaltijden aan huis. kunnen bij het verantwoorden van maaltijden aan huis rekening houden met de kosten die eraan verbonden zijn om een prijs/kwaliteitsverhouding te maken. gaan na of er mogelijkheid is tot aanpassing van de gewone maaltijden aan huis; vbn. kunnen geven.	56 Maaltijden aan huis • Mogelijkheden • Formaliteiten • Kosten • Specifieke aanpassingen o.m.: andere dagen, weekend, dieet, afwijkende consistentie
75	kunnen op een efficiënte manier boodschappen doen rekening houdend met de tijd, budget, voorkeur, ... begrijpen de etikettering bij voedingswaren en andere huishoudelijke producten en kunnen op basis van deze informatie een keuze verantwoorden. kunnen etiketten, bijsluiters en pictogrammen verklaren.	57 Aankoop en bewaren van levensmiddelen en huishoudelijke producten 57.1 Aankopen doen: aandacht hebben voor ... • Het budget + het belang van een boodschappenlijstje en kasboek • De tijd die je kan gebruiken voor het winkelen • Ergonomisch winkelen • Verpakking nagaan bij voedingswaren: - de houdbaarheid - de versheid en kwaliteit - etikettering en bijsluiters - de smaakvoorkeur - ... 57.2 Bewaren van voeding en huishoudelijke producten: waarop
76	kunnen de bewaarvoorschriften op de verpakking lezen en	57.2

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
	toepassen. 77 kunnen veel gebruikte bewaar technieken bij voedsel uitleggen, zowel in de huishouding als bij industrieel bewaard voedsel. kunnen voor- en nadelen bespreken bij enkele industriële bewaar technieken.	letten • Plaats van bewaring • Wijze van bewaring • Duur van bewaring 57.3 Verschillende bewaar technieken bij voedsel bespreken • In de thuissituatie • Industriële bewaar technieken: voor- en nadelen
	78 enkele bewaar technieken in de thuissituatie kunnen uitvoeren. kunnen de zorgvrager begeleiden en raad geven bij het optimaal bereiden en bewaren van voeding.	58 Bewaar technieken uitvoeren • Diepvriezen • Vacuüm trekken • Bereiden met zuur, suiker, zout, • Drogen •
	79 kunnen belang inzien van een huishoudbudget in de thuiszorg. kennen de rechten en plichten van de consument.	59 Aankoop en voorraadbeheer • Budgetteren: het huishoudbudget • Rechten en plichten van de consument • Recht op veiligheid en bescherming van de gezondheid • Recht op informatie • Recht op keuze • Recht op herstel en schadevergoeding • Recht op inspraak
	80 kunnen aankoop- en voorraadbeheer inkijken bij een thuissituatie/ instelling.	60 Aankoop en voorraadbeheer in een thuissituatie/

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
		instelling
	81 kunnen een vergelijking i.v.m. voedingswaarde opzoeken tussen moedermelk en kunstmatige voeding. de voor- en nadelen bespreken tussen borstvoeding en kunstmatige voeding.	61 Borstvoeding • Samenstelling/ voedingswaarde • Voor- en nadelen t.o.v. kunstmatige voeding
	82 kunnen een lactose- en koemelkeiwitarme voeding kunnen bereiden. kunnen een glutenvrije voeding bereiden.	62 Bereiden van maaltijden arm aan lactose en koemelkeiwit, gluten ...
	83 kunnen het begrip obesitas kunnen uitleggen en de mogelijke oorzaken kunnen omschrijven. kunnen raad geven i.v.m. voeding en leefgewoontes bij zwaarlijvige kinderen. kunnen raad geven aan volwassenen, ouderen i.v.m. aanpassing van voeding en leefgewoontes.	63 Obesitas • Begrip • Oorzaken • Obesitas bij kinderen • Aanpassing van de voeding • Aanpassing van de leefgewoontes • Obesitas bij volwassenen, bij ouderen • Aanpassen van de voeding • Aanpassen van de leefgewoontes
	84 kunnen het verschil weergeven tussen een allergie en een intolerantie. kunnen enkele soorten allergie opnoemen en er voorbeelden van geven. kunnen de oorzaken van een allergie beschrijven. kunnen de methodiek beschrijven om een allergie vast te stellen. kunnen in opgegeven situaties aanpassingen i.v.m. voeding en	64 Allergie- intolerantie • Begrip • Soorten allergie • Oorzaken • Opsporen van allergie • Behandeling of preventie

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
	leefgewoontes aangeven.	• Aanpassing van de voeding • Aanpassing van de leefgewoontes
85	kunnen een lactose- en koemelkeiwitarmede voeding bereiden. kunnen een glutenvrije voeding bereiden.	65 Bereiden van maaltijden arm aan lactose en koemelkeiwit, gluten ...
86	kunnen een energiebeperkte voeding bereiden aan de hand van de voedingsmiddelentabel of a.h.v. lijsten met toegelaten en verboden producten.	66 Bereiden van energiebeperkte voeding
87 88 89	87 kunnen het begrip eetstoornissen verklaren. 88 Kennen het verschil kennen tussen enkele veel voorkomende eetstoornissen zoals anorexia nervosa en boulimia nervosa. 89 kunnen raadgevingen i.v.m. aanpassen van voeding- en leefgewoontes kunnen meedelen bij eetstoornissen.	67 Eetstoornissen 67.1 Begrip 67.2 Soorten • Anorexia nervosa • Boulimia nervosa • ... 67.3 Behandeling • Algemeen • Aanpassen van de voeding • Aanpassen van de leefgewoontes
90	<i>kunnen eiwitverrijke en energiebeperkte voeding bereiden (U). kunnen een bestaand menu kunnen aanpassen zowel voor eiwitverrijkte als energiebeperkte voeding (U).</i>	68 Bereiden van maaltijden voor specifieke eetstoornissen: eiwitverrijkte, energiebeperkte voeding (U)
91	weten wat sondevoeding is, wanneer en hoe het wordt toegediend.	57 Sondevoeding • Begrip • Wanneer

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
			• Samenstelling • Toedieningswijze	
4.2 Competenties m.b.t. helpen bij administratie van de zorgvrager De leerlingen				
	92	kunnen een concreet, dagelijks administratief probleem oplossen door gebruik te maken van kennis van dienstverlenende organisaties. kunnen bij het zoeken naar een oplossing voor administratieve problemen informatie via het internet raadplegen.	69	Dienstverlening m.b.t. de zorgvraag • Postdiensten, bankdiensten • Verzekeringen: hospitalisatie, burgerlijke aansprakelijkheid • Persoonlijk assistentiebudget; zorg aan derden • Publieke en privé instanties die diensten aanbieden m.b.t. thuis- en bejaardenzorg • Budgetbeheer • ...
	93	kunnen voor- en nadelen van betaalmiddelen aanwenden in het zoeken naar een betaalwijze in functie van de specificiteit van de zorgvrager en zorgsituatie. kunnen de betaalmiddelen gebruiken.	70	Betaalmiddelen • Bank- kaart, protonkaart en creditkaarten • Self-banking • Pc-banking
	94	kunnen gezinsdocumenten en formulieren op een efficiënte manier ordenen en bewaren. kunnen documenten zowel manueel als in een databestand bijhouden en raadplegen.	71	Ordenen en bewaren van documenten • Documenten eigen aan de zorgvraag

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
4.3 Competenties m.b.t. het ondersteunen van de veiligheid en fysieke integriteit De leerlingen				
95		kunnen het nut verantwoorden van veiligheidsregels in concrete situaties. kunnen kleine aanpassingen in de woning doen zodat ze veiliger is voor de bewoner. kunnen bewoners doorverwijzen naar specifieke instanties voor grote aanpassingen in de woning .	72	Voorkomen van ongevallen • Veilig werken • Veiligheidsregels • Veilig wonen • Risicogroepen • Aanpassingen van de woning bij ouderen/ minder validen
96		kunnen voorstellen formuleren om in opgegeven concrete situaties lichamelijke overbelasting tijdens het werk te voorkomen. kunnen preventieve maatregelen voorstellen om geestelijke belasting te voorkomen. kunnen op een ergonomische manier huishoudelijk werk verrichten.	73	Ergonomisch werken • Lichamelijke belasting - Statische belasting - Dynamische belasting • Geestelijke belasting • Ergonomie en huishouding
4.4 Competenties m.b.t. het instaan voor hygiëne in de woonomgeving De leerlingen				
97		kunnen de noodzaak verantwoorden van een goede persoonlijke hygiëne zowel voor de zorgkundige als voor de zorgvrager. passen binnen de voorziening de hygiëncode toe.	74	Hygiënisch werken • Persoonlijke hygiëne van de zorgkundige/zorgvrager • Bedrijfshygiëne
4.5 Competenties m.b.t. het instaan voor milieu De leerlingen				
98			75	Milieubewust werken

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
		kunnen in concrete opgegeven situaties de risico's i.v.m. het afvalprobleem aangeven en verantwoorden. zijn ingesteld om afval te hergebruiken en het daarom juist te sorteren. zijn ingesteld om zowel in de thuiszorg als in de voorziening milieubewust te handelen.	• Het afvalprobleem • Hergebruik van afval • Milieubewust werken in de thuiszorg / instelling

5 Taakcategorie functioneren binnen de organisatie

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
5.1 Competenties m.b.t. het intern communiceren		
De leerlingen		
	99 kunnen een zorgplan lezen en begrijpen binnen een zorgsetting. kunnen een eigen inbreng hebben binnen een zorgplan. hebben oog voor de invloed van multipathologie bij het toepassen van het zorgplan. kunnen samen met de zorgvrager en de verantwoordelijke van de dienst prioriteiten bepalen. kunnen het werk plannen in functie van de afgesproken prioriteiten. kunnen het eigen handelen bijsturen.	76 Systematisch verzorgend handelen (S.V.H.) binnen een zorgplan (herhaling) 76.1 Een zorgplan lezen • Gegevens verzamelen • Probleembepaling: de zorgvraag • Doelstelling • Actie • Reflectie en evaluatie • Bijsturing
	100 kunnen op teamvergaderingen zinvol tussenkomen i.f.v. hun verantwoordelijkheden. kunnen de briefings binnen de dienst correct opvolgen. zijn ingesteld om zich t.o.v. collega's in vraag te stellen.	77 Werken in teamverband • Vergadertechnieken toepassen • Informatiekanalen binnen dienstverband • Het probleemoplossend gesprek • Het geven van positieve en negatieve feedback.
5.2 Competenties m.b.t. het opbouwen van eigen deskundigheid		
De leerlingen		
	101 kunnen aangeven wat hun eigen sterktes en aandachtspunten zijn.	78 Portfolio

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
		kunnen gedurende de opleiding in een portfolio het proces weergeven van de opbouw van hun eigen deskundigheid.		
	102	zijn ingesteld om de actuele tendensen m.b.t. de zorg in Vlaanderen te volgen.	79	Actualiteit volgen
5.3 Competenties m.b.t. het doen van de administratie				
De leerlingen				
	103	kunnen de administratie doen m.b.t. de zorgvrager.	80	Schriftelijk rapporteren
	104	kunnen via ICT de administratie van de zorgvrager uitvoeren. Zijn ingesteld om de nieuwe informatietechnologie aan te leren.	81	Gebruik van ICT • Evoluties m.b.t. het gebruik van elektronische informatieverstrekking in de zorg
5.4 Competenties m.b.t. aan kwaliteitszorg doen				
De leerlingen				
	105	kunnen een onderscheid maken tussen de taken van een Verzorgende en een Zorgkundige op basis van het beroepsprofiel opgesteld door de SERV.	82	Situëren van het beroep van verzorgende (herhaling en toepassing)
	106		82.1	Omschrijving van 'verzorgende' versus 'zorgkundige'
	106	kunnen tijdens de stage het takenpakket en de verantwoordelijkheid van de Verzorgende aangeven tegenover dat van de Logistiek Assistent, de Zorgkundige, de Begeleider in de kinderopvang en de Verpleegkundige.	82.2	Situering van het beroep van verzorgende t.o.v. andere beroepen in de zorg • Logistiek assistent • Zorgkundige • Begeleider in de kinderopvang • Verpleegkundige
	107		kunnen tijdens de stage de doelgroepen karakteriseren waaraan verzorgenden totaalzorg zullen bieden. kunnen de mogelijkheden en noden van de zorgvragers op	82.3

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN	
		lichamelijk, mentaal, emotioneel en sociaal vlak verwoorden.		
	108	kunnen in een casus en binnen stageopdrachten eigen taken afbakenen t.o.v. andere zorgverleners. kunnen in een casus en binnen stageopdrachten aangeven welke kennis, vaardigheden en attitudes je als van de verzorgende en als zorgkundige nodig hebt.	83 Kennis, vaardigheden en attitudes van de verzorgende 83.1 Beroepsprofiel van de SERV	
	109	kunnen een aangepaste SAM-schaal lezen en gebruiken als (zelf)evaluatiemiddel.	83.2 Attitudes van de verzorgende • SAM-schalen	
	110	kunnen de sociale kaart van hun regio opstellen.	84 De sociale kaart	
	111	kunnen de samenhang verwoorden tussen maatschappelijke tendensen en zorgvisies. kunnen in concrete situaties de huidige zorgvisie verwoorden waarbij alle mogelijkheden van zorgvragers en hun omgeving worden aangesproken. situëren van de concrete gevolgen voor het dagelijks gebeuren in de voorzieningen. kunnen uit het zorgplan van verschillende voorzieningen de visie omtrent zorg afleiden (U).	85 Actuele visie op zorg en toekomstige evoluties in de zorg • Kwaliteitszorg vanuit een emancipatorische, holistische en dynamische mensvisie, • Een animatieve grondhouding en met respect voor diversiteit binnen gezondheidszorgsituaties. • Zorgvrager benaderen en begeleiden: - binnen zijn levenscontext en de continuïteit van zijn leven; - vanuit zijn interesses en mogelijkheden en niet vanuit defecten en beperkingen ook in zwaar zorgbehoevende situaties.	
	112	kunnen aangeven hoe de zorg aansluit bij de huidige maatschappelijke tendensen.	86 Maatschappelijke tendensen • Individualisering • Emancipatie • Autonomie	

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN		LEERINHOUDEN
			• Diversiteit
	113	kunnen aangeven hoe de zorg evolueert en welke consequenties dat heeft voor de eigen professionaliteit.	87 Tendensen in de zorg 87.1 Een evoluerende visie op zorg • De zorgvrager staat steeds meer centraal • De zorgbieder zal zich meer flexibel moeten opstellen • Een meer individuele benadering, gericht op kwaliteit 87.2 Een toenemende zorgbehoefte van de zorgvrager • De huidige populatie van de zorgvrager in de tehuizen heeft nood aan meer zorg • Mensen blijven langer thuis: thuiszorg krijgt andere zorgvragen • Toenemende professionalisering van de zorg 87.3 Evolutie van de doelgroep • Naast de oudere zorgvrager nu ook meer mensen met een handicap, met een psychiatrische problematiek, de vroeger ontslagen moeder uit de kraamzorg, meer palliatieve zorg • Toenemende culturele diversiteit
			87.4 Meer administratie • Meer administratieve verplichtingen • Opvolging van kwaliteit.

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN EN TIMING

De wijze waarop de leerinhouden en leerplandoelstellingen worden aangebracht in dit specialisatiejaar is een centraal gegeven binnen dit leerplan.

- Leraren **behouden hun ambtsbevoegdheden** in functie van de vakbenamingen zoals vermeld in de goedgekeurde lessentabel.
- Wat de leraren binnen het hen aangewezen pakket uren realiseren met de leerlingen wordt niet bepaald door vakonderdelen, want die staan als dusdanig niet vermeld in dit leerplan, maar wel door:
 - de manier waarop de vakgroep/school de doelstellingen uit dit leerplan **clusterd tot zinvolle gehelen**;
 - de manier waarop de vakgroep/school de doelstellingen **spreidt over het jaar**;
 - **de visie** die de vakgroep/school heeft **over het onderwijzen** door de leraren en het leren van de leerlingen; i.f.v. deze ontwikkelde visie (i.f.v. de aard van de leerlingen die de school aantrekt of wenst aan te trekken) zullen inhouden eerder theoretisch dan wel praktisch en geïntegreerd worden gegeven;
 - de manier waarop de vakgroep/school de praktijkgerichte doelstellingen opsplijst in doelstellingen te realiseren op school (PV) en de doelstellingen te realiseren op een stageplaats (TV/PS Stage) of in beide leefomgevingen.

De leerplancommissie gaat er vanuit dat **een geïntegreerde aanpak aangewezen** is omwille van:

- de doe-ingesteldheid van de doelgroep;
- de leerstijl van deze leerlingen;
- de realiteit van het werkveld: uitvoerende taken.
- Dit leerplan biedt door zijn opbouw alle mogelijkheden om **een geïntegreerde aanpak** mogelijk te maken.
- De leerplancommissie heeft een onderscheid gemaakt tussen vaardigheden (vet gedrukt) en tussen cognitieve doelen (recht gedrukt).
- De vakgroep werkt de clustering uit in een **gezamenlijke jaarplanning**.
- Na de clustering en bepaling van de onderwijs-leervisie zal de vakgroep een vraag formuleren naar het schoolbeleid om **aangepaste lokalen** (theorie versus praktijklokalen) opdat de visie optimaal kan gerealiseerd worden.

Onderstaand ziet men een advies van tijdsbesteding.

1. Persoonsgerichte zorg	30 %
2. Zorg voor het algemeen functioneren op lichamelijk vlak	20 %
3. Zorg voor het algemeen functioneren op sociaal en psychisch vlak	15 %
4. Zorg voor woon- en leefklimaat	25 %
5. Functioneren binnen de organisatie	10 %

1 Taakcategorie persoonsgerichte zorg

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
1.1 Hygiënische verzorging	
1.1	Het kind in de thuissituatie Beroep doen op de voorkennis uit de 3e graad Kraamgezin: bevoegdheid afbakenen
1.3	De volwassen zorgvrager
	Specifieke zorgsituaties De stage kan een aanknopingspunt zijn; het onderdeel moet praktisch ingevuld worden; het belang van belang van observeren en rapporteren benadrukken De leerlingen heel sterk wijzen op hun verantwoordelijkheid bijv. tijdens de zorg voor iemand met een diabetische voet.
	PDL Het is niet de bedoeling dat hier een volledige cursus PDL gegeven wordt, maar wel dat de basistechnieken kunnen aangepast worden bij het PDL-handelen.
	Decubitus/intertrigo Beroep doen op de basiskennis uit de 3e graad. De preventieve acties moeten benadrukt worden. De leerlingen een documentatiemap laten aanleggen i.v.m. alle hulpmiddelen in de decubituspreventie.
	Prothesen/steunkousen Een bezoek aan thuiszorgwinkel en/of een revalidatiebeurs is aan te raden.
	Gehoorapparaat/lenzen Een deskundige uitnodigen voor het tonen en demonstreren van specifiek materieel.
	De parameters Het is van belang observeren en rapporteren te benadrukken als opdracht voor een zorgkundige binnen een team. De kennis uit 3e graad kan men als basis gebruiken.
1.2 Helpen bij het aan- en uitkleden	
2, 3	Stage-ervaringen gebruiken. Bezoek aan een thuiszorgwinkel. Gebruik van ICT: opzoeken documentatie i.v.m. aangepaste kledij. Op elkaar oefenen.
1.3 Mobiliseren en positioneren	
4, 5	Normale werking bewegingsstelsel: Dit moet beknopt gehouden worden en gegeven worden als basis voor onderliggende pathologie. Aandoeningen beperken tot de essentie in functie van de opdrachten in het latere beroepenveld. Praktisch houden door gebruik van casussen. Belang van observeren/rapporteren benadrukken.
6	Praktijk i.v.m positioneren: zorgdossier gebruiken als uitgangspunt; verantwoordelijkheid benadrukken in de valpreventie; bevoegdheid afbakenen: het is niet de zorgkundige die beslist tot fixeren! Hef- en tiltechnieken oefenen De voortdurende persoonlijke zorg voor de rug blijven benadrukken. Oog hebben voor het comfort van de zorgvrager tijdens het mobiliseren/positioneren

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
1.4 Zorgen voor voeding en vocht	
7	Normale werking spijsverteringsstelsel: beknopt houden en geven als basis voor onderliggende pathologie.
8	Problemen beperken tot de essentie. Observeren/rapporteren blijven benadrukken. Slikproblematiek ernstig nemen.
9	Praktijk: oefenen op school, rollenspel. Hulpmiddelen doen opzoeken via catalogi/beurzen/ICT. Bevoegdheid afbakenen bij ernstige slikproblemen.
1.5 Zorgen voor rust en slaap	
10	Flexibele houding bij het toepassen van het dagschema, vb. een zorgvrager laten uitslapen als hij dat wenst.
1.6 Oppassen en ondersteuning bieden	
11, 12, 13	Gericht observeren en rapporteren bij de palliatieve zorgvrager. Gebruik van pijnschalen oefenen in de les. Zorgplan als uitgangspunt nemen. Oog hebben voor de eigen emoties in de palliatieve zorg. Bevoegdheid afbakenen vb. bij medicatie toediening. Flexibele ingesteldheid in de zorg voor een palliatieve patiënt. Lichamelijke zorg benadrukken als onderdeel van de comfortzorg. Rekening houden met de vermoeidheid van de zorgvrager tijdens het uitvoeren van de zorgen. Een funerarium bezoeken.
1.7 Competenties m.b.t. kraamzorg	
14	* Zwangerschap en bevalling: beknopt houden. Eventueel begeleide zelfstudie in functie van de voorkennis van de leerlingen. Bevoegdheid afbakenen in de zorg voor de kraamvrouw.
15, 16	* Kindzorg: preventief handelen benadrukken om ongevallen te vermijden. Vb. vermijden van wiegendood- richtlijnen van Kind en Gezin. Ongevallen vermijden: het reuzenhuis bezoeken. Folders en brochures gebruiken i.v.m. veiligheid in en om de woning. Kinderziekten: beknopt houden.

2 Taakcategorie zorgen voor het algemeen functioneren op lichamelijk vlak

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
2.1 Algemene gezondheidsopvoeding en voorlichting	
17	* Gezondheid Campagnes op school rondom preventie van drugs/aids/alcohol. Ervaringsdeskundigen uitnodigen. Kaderen in het gezondheidsbeleid van de school.

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	* Preventie op het werk Verplicht medisch onderzoek in functie van de stage als leidraad nemen bij dit onderdeel. Praktisch houden.
18	*Ziekte: ziektebeelden beknopt bespreken in functie van opleiding en werkveld. Belang van gerichte observatie benadrukken. Psychosomatische klachten: ernstig nemen, tijdig hulp inroepen/levenswijze aanpassen. Ook oog hebben voor eigen psychische gezondheid als basis voor het goed kunnen functioneren in een zorgsituatie.
19	* Zorgvrager met een handicap/specifieke zorgvragers Ziekteleer beperken en leerinhouden praktisch houden. Ervaringsdeskundigen uitnodigen: vb. zelfhulpgroep voor ouders van kinderen met het syndroom van Down, de brailleliga. Studiebezoek organiseren naar vb. instelling voor mensen met een handicap. Lectuur aanbieden i.v.m.. o.a. autisme/ADHD. Inleefdagen kunnen georganiseerd worden vb. in samenwerking met de dienst voor geestelijke gezondheidszorg.
2.2 Begeleiding van de zorgvrager van de zorgvrager in de dagelijkse medicatie-inname	
22, 23	Het is de bedoeling hier een cursus geneesmiddelenleer aan te bieden; wel zal de realisering van deze doelstellingen een bewustmaking van de leerlingen tot gevolg hebben van hoe medicatie goed en veilig te gebruiken. Nogmaals biedt dit onderdeel de mogelijkheid leerlingen bewust te maken van de afbakening van hun bevoegdheid als zorgkundige.
2.3 Toezien op een (normale) uitscheiding	
24, 25	Aandoeningen beknopt behandelen in functie van de verantwoordelijkheid op het later werkveld.
26	Praktijk: herhaling en uitbreiding 3e graad. Basiskennis van de leerlingen als uitgangspunt gebruiken?
2.4 Toepassen van E.H.B.O.	
27, 28	Behandelen in functie van de voorkennis van de leerlingen (vb. uitbreiden indien nieuwkomers in de afdeling binnenstappen). Ook dit leerplanonderdeel heeft een praktisch doel. Bij de realisering ervan kan het Vlaamse kruis/rode kruis uitgenodigd worden.

2.5 Observeren en rapporteren

29, 30	Verantwoordelijkheid benadrukken. Zorgdossier aflezen, invullen van de verschillende documenten inoefenen. Gebruik documenten uit verschillende stageplaatsen.

3 Taakcategorie zorgen voor woon- en leefklimaat

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
3.1 Competenties m.b.t. elementaire huishoudelijke taken in de leefruimten (individueel of gemeenschappelijk) van de zorgvrager	
	Uitwerken van aparte of gecombineerde oefeningen afhankelijk van het aantal uren. Bijv.. kleine kookoefening + textiel- of woningonderhoud of decoratieve werkvorm. Altijd vertrekken vanuit een concrete thuissituatie. Herhaling van de praktijkoefeningen van de 2e graad + 3e graad. Steeds aandacht hebben voor: • veiligheid; • hygiëne; • houding (ergonomie); • milieu; • werkorganisatie; • budgetbeheer; • vernieuwende technieken en producten, ...
	Voor de meeste leerlingen kan dit een herhalingsles zijn: gezonde, evenwichtige voeding aan de hand van voedingsmiddelentabel en actieve voedingsdriehoek. Voor leerlingen uit een andere afdeling is dit nieuwe leerstof, deze leerlingen moeten bijgewerkt worden . Brochures gebruiken specifiek voor de oudere zorgvrager, gebruik maken van internetsites. www.seniorennet.be
	De dagdagelijkse voeding aanpassen voor zorgvragers met een specifiek probleem. Richtlijnen opvolgen van de arts of diëtist, beroepsniveau niet te buiten gaan. Gebruik maken van lijsten met toegelaten en verboden voedingswaren. Iedere kookbereiding wordt afgerond met een textielbehandeling (was, strijk) en onderhoudsoefening (keukentje proper maken, specifieke reiniging fornuis, kastjes,...).
	Maaltijden aan huis. Verschillende mogelijkheden opzoeken, raad vragen bij verschillende instanties.
	Een eenvoudig kasboek aanleggen voor een eigen situatie. Een eenvoudig boodschappenlijstje opmaken (voor een eerst volgende kookbereiding), de aankopen doen binnen een vooropgestelde tijd en budget in een winkel in de buurt (klein handel of grootwarenhuis) en de juiste bewaartechniek toepassen. De bespreking i.v.m. aankoop en bewaren kan dan nadien in klasverband gebeuren. Bewaartechnieken: de gekende huishoudelijke technieken zoals koelen, verhitten, drogen, bereidingen met zuur, suiker, zout, ... bespreken, maar ook de industriële technieken zoals steriliseren, vacuümtrekken, gebruik van bewaarmiddelen, doorstralen, ... bespreken.

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	Bewaartechnieken uitvoeren naargelang de interesse en mogelijkheden, ook eens nagaan wat er op stage kan gebeuren (in de thuiszorg koken voor het weekend: hoe bewaren?). Hier zou ook aandacht kunnen besteed worden aan het onderhoud van koelkast en diepvriezer.
	Aankoop- en voorraadbeheer. Klasgesprek i.v.m. de thuissituatie: wie doet aankopen, welk bedrag, waar aankopen, ... Aan de hand van specifieke voorbeelden zoals aankoop van elektrische apparatuur, kledij, voeding, ... de rechten en plichten van de koper bespreken. De leerlingen kennen zelf wel voldoende voorbeelden. Raad geven aan de zorgvrager in de thuissituatie i.v.m. aankoop- en voorraadbeheer in overleg met de gediplomeerde zorgkundige (kan een stageopdracht zijn.) Consumentenbrochures zoals testaankoop gebruiken. Indien mogelijk de manier van aankoop en beheer van de stock eens navragen in een instelling.
	Borstvoeding. In het leerplan voor de verzorgende staat de kunstmatige voeding, nu pas zullen we de borstvoeding uitgebreid bespreken daar de zorgkundige soms in een kraamgezin functioneert.
	Allergie. Niet alleen voedselallergie bespreken, het opentrekken naar verschillende soorten allergieën. De aanpassingen van voeding- en leefgewoontes zeer goed bespreken en praktisch laten toepassen op stage.
	Vertrekken van bestaande gerechten. Deze aanpassen voor een bepaalde voedselallergie vb: glutenintolerantie, koemelkeiwitallergie, lactose-intolerantie, ..
	Obesitas. Hierover is er zeer veel informatie te vinden: boeken, brochures, weekbladen, gezondheidsmagazines, internet, ... De bruikbaarheid en correctheid van de informatiebronnen nagaan (soms schuilt er misleidende reclame in het artikel) Obesitas bij kinderen: contact opnemen met het Zeepreventorium in De Haan. Obesitas bij volwassenen, ouderen: specifieke lectuur raadplegen, eventueel een diëtist uitnodigen.
	Een bestaand gerecht omzetten tot een energiebeperkte voeding.
	Eetstoornissen. Klasgesprek, eventueel een spreker uitnodigen of een documentaire of film bekijken i.v.m. dit thema.
	Een maaltijd bereiden die zowel eiwitverrijkt is als energiebeperkt is. Werken in groepjes zodat er meerdere gerechtjes kunnen gemaakt worden, nadien klassikale bespreking. Gebruik maken van speciale eiwitrijke poeders (te koop in de apotheek), nadien een vergelijking (gebruik maken van de voedingsmiddelentabel).
	Sondevoeding. Informatie halen bij de stageplaatsen. Onze zorgkundigen moeten alleen weten wat een sondevoeding is, het echte werk is voor de verpleegkundige.
3.2 Competenties m.b.t. helpen bij administratie van de zorgvrager	

Nr.	Pedagogisch-didactische wenken
	Een bezoek brengen aan post- en/of bankdiensten, documentatie verzamelen en klassikale bespreking hiervan. Een verzekeringsmakelaar uitnodigen, documentatie verzamelen en bespreken. Raad vragen bij het OCMW of een dienstencentrum waar aan budgetbeheer wordt gedaan, kan zeker een opdracht zijn in de stage. Aan de hand van documentatie de soorten betaalkaarten bespreken, de voor- en de nadelen bij iedere betaalkaart bespreken. Enkele voorzorgsmaatregelen bespreken bij het gebruik van betaalkaarten. Leerlingen de moderne technieken zoals self-banking en PC-banking leren kennen. Eventueel een handige documentenmap opmaken in de praktijkles. In de gezinszorg eens nagaan hoe de cliënten hun documenten bewaren.
3.3 Competenties m.b.t. het ondersteunen van de veiligheid en fysieke integriteit	
	Voorkomen van ongevallen. Aan de hand van een checklist de probleemplaatsen in en rond de woning bespreken. (kan aangevraagd worden bij het Rode Kruis of andere instanties) Deze lessen bespreken vanuit de stage-ervaringen, nuttige en eenvoudige tips meegeven zodat het ook veiliger wordt bij de mensen thuis. Eventueel een bezoek brengen aan het Veiligheidsinstituut te Antwerpen (een brochure aanvragen i.v.m. aanpassingen in de woning).
	Ergonomisch werken. De soorten lichamelijke belasting bespreken aan de hand van goede voorbeelden. De geestelijke belasting bespreken samen met opvoedkunde. De zorgkundige erop wijzen dat er speciale voorlichtingscampagnes bestaan waar er over deze belasting kan worden gesproken of geoefend. Ergonomie en huishouding. Aan de hand van foto's (passende documentatie) aantonen hoe er ergonomisch kan gewerkt worden tijdens de maaltijdbereiding, was en strijk, onderhoud, heffen en tillen, ... Iedere praktijkles of stagebezoek de zorgkundige erop wijzen om ergonomisch te werken.

3.4 Competenties m.b.t. het instaan voor hygiëne in de woonomgeving	
	Voorschriften m.b.t. de persoonlijke hygiëne van de verzorgende. Deze voorschriften worden zowel mondeling als schriftelijk meegedeeld aan de leerlingen voor ze de stage starten. De leerlingen passen de bedrijfshygiëne toe op stage/werkvlak.
3.5 Competenties m.b.t. het instaan voor milieu	
	Vanuit de media het afvalprobleem opvolgen : passende en recente documentatie gebruiken. Eventueel een decoratieve werkvorm uitwerken met recyclagemateriaal. Op stage: thuiszorg/instelling milieubewust handelen.

4 De stage

Voor de realisering van de stagedoelstellingen gaat de leerplancommissie ervan uit dat de spreiding van de stageplaatsen over het jaar er als volgt uitziet:

- een periode in de (semi-)residentiële ouderenzorg;
- een periode in een erkende dienst voor gezinszorg;
- een periode (naar keuze, naargelang de interesse over de doorstudeerambitie van de leerling) in een stageplaats waarvan de doelgroep bestaat uit personen die in dit leerplan aan bod komen: een psychiatrisch verzorgingstehuis, een voorziening binnen de gehandicaptenzorg, een geriatrische dienst binnen de ziekenzorg.

De stage heeft als doel de stagedoelstellingen te bereiken.

- De vakgroep bepaalt welke doelstellingen uit de praktijkgerichte doelstellingen van dit leerplan (cursief gedrukt) gerealiseerd worden in een stagecontext.
- De vakgroep bepaalt de stageactiviteiten die aanleiding kunnen geven tot de realisering van deze stagedoelstellingen.
- De lijst met stageactiviteiten wordt voorgesteld aan de potentiële stageplaatsen die aangeven welke activiteiten kunnen uitgevoerd worden op deze stageplaats.
- Als de stagegever andere bijkomende activiteiten voorstelt, zal de vakgroep dit aftoetsen aan het stageprofiel dat de school voorstaat en de relevantie van deze activiteiten voor de vorming van de leerling-stagiair. Als de vakgroep deze activiteiten toestaat, worden ze op de stageactiviteitenlijst geplaatst.
- De leerlingen krijgen de activiteitenlijst met de achterliggende te bereiken stagedoelstellingen. Zo kan de leerling zijn eigen stage-evolutie aantonen en kan de stagebegeleider vaststellen welke wel en welke niet zijn bereikt. In functie daarvan kan een stagetraject worden bijgestuurd gedurende het stageparcours.

Het vinden van aangepaste stageplaatsen is een voorwaarde voor het kunnen realiseren van de stagedoelstellingen door de leerlingen.

Bovendien is het wenselijk om blokstages te organiseren. Dit kan niet in elke schoolcontext maar toch kan men naar mogelijkheden zoeken om tenminste een gedeelte van de stagetijd in blokvorm aan te dienen. Dit garandeert meer kansen op realiseren van de stagedoelstellingen en is een goede afstemming op de concrete arbeidsrealiteit.

De praktische voorbereiding is hoofdzakelijk het werk van de stagebegeleider, indien mogelijk in samenspraak met de stagementor.

Er dienen tijdig afspraken gemaakt te worden m.b.t.:

- de beoogde stagedoelen (zie supra);
- de praktische en organisatorische aspecten;
- de stageactiviteiten en opdrachten die nodig zijn om de stagedoelen te bereiken; daarbij dient rekening gehouden te worden met kansen op toenemende zelfstandigheid van de leerlingen en groeiende complexiteit van de opdrachten;
- de evaluatie.

Een stageovereenkomst wordt gemaakt volgens de wettelijke bepalingen. Daarbij worden de stagedoelen en de stageactiviteiten opgenomen. Eveneens moet de regelgeving m.b.t. veiligheid en welzijn van de leerling-stagiair nageleefd worden.

De stagebegeleider is verantwoordelijk voor de organisatie en het verloop van de stage. De stage vindt plaats in een omgeving waar de leerlingen werken met zorgvragers in complexe en/of PDL ondersteunende zorgsituaties binnen gezondheidszorg (zorgvragers vanuit de B en C categorieën) die ofwel verblijven in semi-residentiële en residentiële ouderenzorg, PVT (psychiatrisch verzorgingstehuis), Kinderopvang (niet gesubsidieerde sector), Gehandicaptenzorg, Ziekenhuizen ofwel thuis wonen en beroep doen op diensten voor gezinszorg en/of thuisverplegingsdiensten.

Tijdens de stage zal de leerling werken als zorgkundige in een gestructureerde equipe onder toezicht van een verpleegkundige. Zij zullen de verpleegkundige bijstaan inzake zorgverstrekking,

gezondheidsopvoeding en logistiek in het kader van de door de verpleegkundige gecoördineerde activiteiten (zie KB 78 van 01.09.2001).

5 De geïntegreerde proef

De geïntegreerde proef heeft een realiteitsgebonden karakter, is vakoverschrijdend en evalueert kennis, vaardigheden en attitudes gericht op de uitvoering van beroepsgebonden activiteiten.

De leerling moet op het einde van het derde leerjaar van de derde graad in staat zijn om met een redelijke slaagkans in het beroepsleven te stappen. Daarom moet hij al denkend leren doen en in staat zijn problemen op te lossen.

De geïntegreerde proef maakt deel uit van de evaluatie van de leerling. De delibererende klassenraad zal zich over het advies van de jury uitspreken.

6 Begeleid zelfgestuurd leren

6.1 Wat?

Met begeleid zelfgestuurd leren bedoelen we het geleidelijk opbouwen van een competentie naar het einde van het secundair onderwijs, waarbij leerlingen meer en meer het leerproces zelf in handen gaan nemen. Zij zullen meer en meer zelfstandig beslissingen leren nemen in verband met leerdoelen, leeractiviteiten en zelfbeoordeling.

Dit houdt onder meer in dat:

- de opdrachten meer open worden;
- er meerdere antwoorden of oplossingen mogelijk zijn;
- de leerlingen zelf keuzes leren maken en verantwoorden;
- de leerlingen zelf leren plannen;
- er feedback wordt voorzien op proces en product;
- er gereflecteerd wordt op leerproces en leerproduct.

De leraar is ook coach, begeleider.

De impact van de leerlingen op de inhoud, de volgorde, de tijd en de aanpak wordt groter.

6.2 Waarom?

Begeleid zelfgestuurd leren sluit aan bij enkele pijlers van ons PPGO, o.m.

- leerlingen zelfstandig leren denken over hun handelen en hierbij verantwoorde keuzes leren maken;
- leerlingen voorbereiden op levenslang leren;
- het aanleren van onderzoeksmethodes en van technieken om de verworven kennis adequaat te kunnen toepassen.

Vanaf het kleuteronderwijs worden werkvormen gebruikt die de zelfstandigheid van kinderen stimuleren, zoals het gedifferentieerd werken in groepen en het contractwerk.

Ook in het voortgezet onderwijs wordt meer en meer de nadruk gelegd op de zelfsturing van het leerproces in welke vorm dan ook.

Binnen de vakoverschrijdende eindtermen, meer bepaald “Leren leren”, vinden we aanknopingspunten als:

- keuzebekwaamheid;
- regulering van het leerproces;
- attitudes, leerhoudingen, opvattingen over leren.

In onze huidige (informatie)maatschappij wint vaardigheid in het opzoeken en beheren van kennis voortdurend aan belang.

6.3 Hoe te realiseren?

Het is belangrijk dat bij het werken aan de competentie de verschillende actoren hun rol opnemen:

- de leerling wordt aangesproken op zijn motivatie en “leer”kracht;
- de leraar krijgt de rol van coach, begeleider;
- de school dient te ageren als stimulator van uitdagende en creatieve onderwijsleersituaties.

De eerste stappen in begeleid zelfgestuurd leren zullen afhangen van de doelgroep en van het moment in de leerlijn “Leren leren”, maar eerder dan begeleid zelfgestuurd leren op schoolniveau op te starten is “klein beginnen” aan te raden. Vanaf het ogenblik dat de leraar zijn leerlingen op min of meer zelfstandige manier laat

- doelen voorop stellen;
- strategieën kiezen en ontwikkelen;
- oplossingen voorstellen en uitwerken;
- stappenplannen of tijdsplannen uitzetten;
- resultaten bespreken en beoordelen;
- reflecteren over contexten, over proces en product, over houdingen en handelingen;
- verantwoorde conclusies trekken;
- keuzes maken en verantwoorden

is hij al met een of ander aspect van begeleid zelfgestuurd leren bezig.

7 ICT

7.1 Wat?

Onder ICT verstaan we het geheel van computers, netwerken, internetverbindingen, software, simulatoren, enz. Telefoon, video, televisie en overhead worden in deze context niet expliciet meegenomen.

7.2 Waarom?

De recente toevloed van informatie maakt levenslang leren een noodzaak voor iedereen die bij wil blijven. Maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen wijzen op het belang van het verwerven van ICT. Enerzijds speelt het in op de vertrouwdheid met de beeldcultuur en de leefwereld van jongeren.

Anderzijds moeten jongeren niet alleen in staat zijn om nieuwe media efficiënt te gebruiken, maar is ICT ook een hulpmiddel bij uitstek om de nieuwe onderwijsdoelen te realiseren. Het nastreven van die competentie veronderstelt onderwijsvernieuwing en aangepaste onderwijsleersituaties. Er wordt immers meer en meer belang gehecht aan probleemoplossend denken, het zelfstandig of in groep leren werken, het kunnen omgaan met enorme hoeveelheden aan informatie ...

In bepaalde gevallen maakt ICT deel uit van de vakinhoud en is ze gericht op actieve beheersing van bijvoorbeeld een softwarepakket binnen de lessen informatica. In de meeste andere vakken of bij het nastreven van vakoverschrijdende eindtermen vervult ICT een ondersteunende rol. Door de integratie van ICT kunnen leerlingen immers:

- het leerproces in eigen handen nemen;
- zelfstandig en actief leren omgaan met les- en informatiemateriaal;
- op eigen tempo werken en een eigen parcours kiezen (differentiatie en individualisatie).

7.3 Hoe te realiseren?

In de eerste graad van het SO kunnen leerlingen onder begeleiding elektronische informatiebronnen raadplegen. In de tweede en nog meer in de derde graad kunnen de leerlingen “spontaan” gegevens opzoeken, ordenen, selecteren en raadplegen uit diverse informatiebronnen en –kanalen met het oog op de te bereiken doelen.

Er bestaan verschillende mogelijkheden om ICT te integreren in het leerproces.

Bepaalde programma's kunnen het inzicht verhogen d.m.v. visualisatie, grafische voorstellingen, simulatie, het opbouwen van schema's, stilstaande en bewegende beelden, demo ...

Sommige cd-roms bieden allerlei informatie interactief aan, echter niet op een lineaire manier. De leerling komt via bepaalde zoekopdrachten en verwerkingstaken zo tot zijn eigen “gestructureerde leerstof”.

Databanken en het internet kunnen gebruikt worden om informatie op te zoeken. Wegens het grote aanbod aan informatie is het belangrijk dat de leerlingen op een efficiënte en een kritische wijze leren omgaan met deze informatie. Extra begeleiding in de vorm van studiewijzers of instructiekaarten is een must. Om tot een kwaliteitsvol eindresultaat te komen, kunnen leerlingen de auteur (persoon, organisatie ...) toevoegen alsook de context, andere bronnen die de inhoud bevestigen en de onderzoeksmethode. Dit zal het voor de leraar gemakkelijker maken om het resultaat en het leerproces te beoordelen.

De resultaten van individuele of groepsopdrachten kunnen gekoppeld worden aan een mondelinge presentatie. Een presentatieprogramma kan hier ondersteunend werken. Men kan resultaten en/of informatie uitwisselen via e-mail, blackboard, chatten, nieuwsgroepen, discussiefora ... ICT maakt immers allerlei nieuwe vormen van directe en indirecte communicatie mogelijk. Dit is zeker een meerwaarde omdat ICT op die manier niet alleen de mogelijkheid biedt om interscolaire projecten op te zetten, maar ook om de communicatie tussen leraar en leerling (uitwisselen van cursusmateriaal, planningsdocumenten, toets- en examenvragen ...) en leraren onderling (uitwisseling lesmateriaal ...) te bevorderen. Sommige programma's laten toe op graduele niveaus te werken. Ze geven de leerling de nodige feedback en remediëring gedurende het leerproces (= zelfreflectie en -evaluatie).

8 Vakoverschrijdende eindtermen

8.1 Wat?

Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) zijn minimumdoelstellingen, die – in tegenstelling tot de vakgebonden eindtermen – niet gekoppeld zijn aan een specifiek vak, maar door meerdere vakken of onderwijsprojecten worden nagestreefd.

De VOET worden volgens een aantal vakoverschrijdende thema's geordend: leren leren, sociale vaardigheden, opvoeden tot burgerzin, gezondheidseducatie, milieueducatie en muzisch-creatieve vorming.

De school heeft de maatschappelijke opdracht om de VOET volgens een eigen visie en stappenplan bij de leerlingen na te streven (inspanningsverplichting).

8.2 Waarom?

Het nastreven van VOET vertrekt vanuit een bredere opvatting van leren op school en beoogt een accentverschuiving van een eerder vakgerichte ordening naar meer totaliteitsonderwijs. Door het aanbieden van realistische, levensnabije en concreet toepasbare aanknopingspunten, worden leerlingen sterker gemotiveerd en wordt een betere basis voor permanent leren gelegd.

VOET vervullen een belangrijke rol bij het bereiken van een voldoende brede en harmonische vorming en behandelen waardevolle leerinhouden, die niet of onvoldoende in de vakken aan bod komen. Een belangrijk aspect is het realiseren van meer samenhang en evenwicht in het onderwijsaanbod. In dit opzicht stimuleren VOET scholen om als een organisatie samen te werken.

De VOET verstevigen de band tussen onderwijs en samenleving, omdat ze tegemoetkomen aan belangrijk geachte maatschappelijke verwachtingen en een antwoord proberen te formuleren op actuele maatschappelijke vragen.

8.3 Hoe te realiseren?

Het nastreven van VOET is een opdracht voor de hele school, maar individuele leraren kunnen op verschillende wijzen een bijdrage leveren om de VOET te realiseren. Enerzijds door binnen hun eigen vakken verbanden te leggen tussen de vakgebonden doelstellingen en de VOET, anderzijds door thematisch onderwijs (teamgericht benaderen van vakoverschrijdende thema's), door projectmatig werken (klas- of schoolprojecten, intra- en extra-muros), door bijdragen van externen (voordrachten, uitstappen).

Het is een opdracht van de school om via een planmatige en gediversifieerde aanpak de VOET na te streven. Ondersteuning kan gevonden worden in pedagogische studiedagen en nascholingsinitiatieven, in de vakgroepwerking, via voorbeelden van goede school- en klaspraktijk en binnen het aanbod van organisaties en educatieve instellingen.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Om de integratie van de cognitieve en de praktijkgerichte doelstellingen te realiseren, is het aangewezen dat de leraar (die deze doelstellingen geïntegreerd verwerkt) beschikt over een lokaal waar praktijkoefeningen en theoretische benadering van deze opdrachten samen kunnen behandeld worden.

Hoekenwerk is daarvoor een oplossing. De klasruimte biedt de mogelijkheid om flexibel over te gaan van doe-activiteiten naar een (al dan niet confronterend) methodiek om de cognitieve inhoud te verwerken.

In dergelijke lokalen hebben de leerlingen ook de beschikking over een medisch zakwoordenboek, documentatiemateriaal, eindwerken van de leerlingen en is er een vakbibliotheek.

Het is aangewezen om volgende items ter beschikking te hebben binnen het lokaal:

- een pc/laptop met internetaansluiting
- een dvd-speler
- een overheadprojector

1 Persoonsgerichte zorg

1.1 Hygiënische verzorging

- Wasbekkens, kinderbad, voetbad
- Washandjes, badhanddoeken, handdoeken
- Nagelvijl, nagelschaartje, nageltang
- Beker, tandenborstel
- (Weg)werpscheermesjes
- Kam, borstel, luizenkam, haardroger
- Warm en koud stromend water
- Warmwaterzak, ijszak
- Thermometers: verschillende modellen
- Registratiepapier
- Maatbeker
- Personenweegschaal/kinderweegschaal
- Lintmeter/meetlatten
- Bloeddrukmeter
- Instrumenten voor eenvoudige steriele verzorging

1.2 Helpen bij het aan- en uitkleden

- Slaapkleedjes en pyjama/babykleding
- Kamerjas
- Pantoffels
- Kousen
- Linnenzak

1.3 Mobiliseren en positioneren

- Optrekbeugel aan bed
- Stoel/zetel
- 2e bed
- Rolstoel
- Looprek/krukken

1.4 Zorgen voor voeding en vocht

- Draagbord met hotelporselein
- Bestek
- Flessen, spenen, flessenverwarmer
- Aangepaste hulpmiddelen

1.5 Zorgen voor rust en slaap

- Eén bed en nachttafel/kinderbedje
- Eén matras/kindermatras; peluw, hoofdkussen
- Verzorgingskussens
- Oefenpoppen: volwassene, baby
- Beddengoed
- Receptiënt voor bevuild linnen
- Nierbekkens
- Draagborden

1.6 Oppassen en ondersteuning bieden

- Lijkzak

2 Algemene gezondheidsopvoeding en voorlichting

2.1 Begeleiding van de zorgvrager van de zorgvrager in de dagelijkse medicatie-inname

- Assortiment ontsmettingsmiddelen gevarieerd naar vorm, toedieningswijze, bewaring
- Verpakkingen en bijsluiters van geneesmiddelen
- Hulpmiddelen zoals: spatels, pipetten, druppelhouders, verstuiers

2.2 Toezien op een (normale) uitscheiding

- Bedpan en deksel
- Urinaal
- Toiletstoel
- Urineopvangzakjes en haakjes voor het bed
- Linnen luiers
- Wegwerpincontinetiemateriaal
- Blaassonde

2.3 Toepassen van E.H.B.O.

- E.H.B.O.-pop
- Zwachtelverbanden
- Rekverbanden
- Doekverbanden
- Buisverbanden
- Kleefverbanden
- Drukverbanden
- Kleefpleisters

2.4 Verbruiksgoederen

- Onderleggers voor het bed
- Papierdispensers
- Servetten
- Zeep (vloeibaar)
- Vochtinbrengende crème
- Mondwater, lemonwissers
- Steradent, tandpasta
- Shampoo, antiluzenshampo
- Watten en kompressen in verschillende afmetingen
- Diverse ontsmettingsstoffen
- Steriele verzorgingssets
- Materiaal voor stomaverzorging
- Kleefpleisters
- Veiligheidsspelden, verbandhaakjes

3 Taakcategorie zorgen voor woon- en leefklimaat

Algemeen

- Materiaal en materieel m.b.t. brandveiligheid
- Een voedingsvoorlichtingsmodel
- Hygiëneplan
- Instructiefiches
- Zone en uitrusting voor het reinigen en opmaken van textiel
- Bergingsmogelijkheden van werkmiddelen, producten en apparaten

• Materieel per keukenblok

- Fornuis en oven
- Stoommandje
- Een set kookpotten, steelpannen
- Opdienschotels
- Platte borden, diepe borden, dessertborden, schoteltjes en kopjes
- Bestek: lepels, vorken, messen, koffielepeltjes
- Glazen
- Maatbeker
- Citruspers
- Rasp
- Vergiet
- Bloemzeef
- Groenteplanken (HACCP)
- Spatel
- Pannenlikker
- Groot mes
- Soeplepel, pureestamper, klopper
- (Digitale) weegschaal
- Kruidenrek

• Basismaterieel per leerling

- Aardappelmesje en dunschiller
- Schaar
- Stoomstrijkijzer (stoomgenerator) en strijklank

• Basismaterieel per klas

- Koelkast
- Diepvries
- Microgolfoven
- Vaatwasmachine
- Naaimachine
- Wasmachine
- Droogrek en wasspelden
- Frituurketel
- Koffiezetapparaat
- Slazwierder
- Glasservies
- Eetservies
- Kurkentrekker
- Keukenschaar
- Blikopener
- Onderhoudsmaterieel

EVALUATIE

Met dit vak worden zowel inzichten als vaardigheden en attitudes beoogd.

Onderscheid moet worden gemaakt tussen de evaluatie van het leerproces en de evaluatie van het eindproduct.

Bij de **procesevaluatie** wordt doorlopend gepeild naar de verwerking van het leerproces, met de bedoeling dit proces zo nodig bij te sturen, zodat elke leerling op de meest effectieve manier kan leren. Het toetsen van de vaardigheden en attitudes is een procesmatig gebeuren dat via observatie van het veranderingsproces van leerlingen kan worden beoordeeld, zowel tijdens de lessen als de stages en praktijk. Hierbij zal zowel aandacht gaan naar de individuele evaluatie (bijv. van een logboek met zelfevaluatie, een spreekbeurt, een eindwerk) als naar het functioneren in groep (bijv. als deelnemer aan een vergadering).

De klemtoon ligt hierbij duidelijk op het optimaal functioneren van de leerling.

Het verloop van het proces wordt, vooraf, door de leraar uitgetekend. Zij/ hij bepaalt:

- welke de verschillende stappen zijn;
- welke fouten op elk moment ontoelaatbaar zijn;
- welke fouten kunnen gemaakt worden.

Afhankelijk van het resultaat van feedbackmomenten (kleine toetsen, gesprekken, volgsystemen, ...) wordt het proces verder gezet of zo nodig bijgestuurd. Om de leerling te motiveren, gebeurt dit in een constructieve, positieve sfeer.

Productevaluatie gebeurt op het einde van het leerproces (bijvoorbeeld na een hoofdstuk, een opdrachtenreeks, een project, een trimester..). Hierbij wordt nagegaan in hoeverre de leerling de basisdoelstellingen bereikt heeft.

Iedere evaluatie gebeurt in 3 stappen

- Registreren (veelvuldig afnemen van proeven, oefeningen, opdrachten, kleine toetsen, ...).
- Interpreteren (de gegevens toetsen aan de criteria of normen die de vakwerkgroep vooraf duidelijk heeft bepaald).
- Rapporteren (de leerling en de ouders krijgen op een duidelijke wijze een beeld van de vorderingen van de leerling door geregelde momenten van feedback voor de leerling en door een schriftelijke rapportering door middel van agenda, rapport...).

Deze evaluatie kan ook permanent gebeuren. D.w.z. dat instructie en evalueren aansluitend gebeuren. De school bepaalt dan of er na een bepaalde periode ook nog eens summatief wordt getoetst.

BIBLIOGRAFIE

Boeken

Huishoudkunde

- Ons kookboek*, KVLV Leuven, 1999.
- Eetwijzer*, Testaankoop Brussel, 1994.
- Warenwetgeving*, Die Keure Brugge, 2007.
- Voedingsleer en hygiëne*, SVH uitgeverij Zoetermeer.
- Belgische voedingsmiddelentabel*, Nubel Brussel, 1999.
- De eetbrief*, Biblo Kalmthout, sd.
- Gezond genieten (+ CD-rom)*, Testaankoop Brussel, 2006.
- Vergif op uw bord*, Testaankoop Brussel, 2003.
- HUTTEN-GROOT, C.A.M., *Zorg voor de huishouding*, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998.
- HUTTEN-GROOT, C.A.M., *Vaardigheden huishoudelijke zorg*, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998.
- HUTTEN-GROOT, C.A.M., *Vaardigheden huishoudelijke zorg*, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998.
- HUTTEN-GROOT, C.A.M., *Zorg voor de huishouding*, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998.
- HUYBRECHTS L., e.a., *Huishoudkunde 2*, De Boeck, 2007.
- SPRUYT, *Voeding en diëten in de verzorging*, SMD Educatieve Uitgeverij Leiden, 1997.
- SPRUYT, *Zorg voor huishouding*, Integraal SMD educatieve uitgeverij Leiden, 1997.
- SPRUYT, *Zorg voor huishouding vaardigheden*, Integraal SMD educatieve uitgeverij Leiden, 1997.
- TEUGELS, M., *Het thuiszorgideeënboek*, Cera holding Leuven, 2001.
- VAN DIJCK, *Naslagwerk huishoudkunde voeding*, Wolters Plantyn, 2006.
- WIJNINGS, R., *Glutenvrij koken*, Unieboek Houten.

Verzorging/opvoedkunde

- Beroepsprofiel verzorgende*, SERV Brussel, 2003.
- Ongewenste intimiteiten in de thuiszorg*, Vzw zorg-saam Leuven, sd.
- Reflectie in zorg*, Vzw zorg-saam Leuven, sd.
- Hoe breng je het slecht nieuws met zorg?*, Vzw zorg-saam Leuven, sd.
- Uitscheiding werkcahier*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.
- Persoonlijke hygiëne*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.
- Basiszorg persoonlijke hygiëne*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2000.
- ADRIAENSSEN, P., *Opvoeden is een groeiproces. Wegwijzer voor vaders en moeders*, Lannoo Tielt, 1995.
- ALZHEIMER STICHTING, *Thuis omgaan met dementie*, Bunnik, 1986.
- ALZHEIMER STICHTING, *Duidelijk over dementie*, Bunnik, 1986.
- ARNTZSEN W., e.a., *Zolang het nog kan ... Thuiszorg voor dementerende ouderen*, Internationale stichting Alzheimer onderzoek, 1993.

- BASTIAANSSEN C.A., *Anatomie en fysiologie*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.
- BLANKMAN, W.A.P., *Verplegen van zorgvragers met een psychiatrische ziekte*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2000.
- BOLLE, G., *Wat met intimiteit na 55 jaar?*, Bestendige deputatie van de provincie Limburg, dienst ouderen, 1995.
- BURGER, G.T.M., *Verplegen van verstandelijk gehandicapten*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.
- BUYTENHUYTS, M., *Omgangskunde voor agogische beroepen*, Wolters Groningen, 1991.
- CAP, L., *Stage. Een handleiding voor gezins-, bejaarden- en gehandicaptenverzorging*, Acco Leuven 1999.
- DE COCK, L., *Gerontologie*, Aurelia books Gent.
- DE JONG, J.H.J., *Handboek verpleegkunde*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2003.
- DE MOEI, J., *Thuis in het verzorgingstehuis. Wonen en werken: een wereld van verschil*, Westland Schoten.
- DEN DULK, C., *Teamcommunicatie en conflicthantering*, Intro Nijkerk.
- DUIJNSTEE, M., *Psychogeriatric thuis. Een handreiking voor wijkverpleging en gezinsverzorging*, Westland Schoten.
- HUTTEN, J.G.M., *Medeburger en medewerker*, Bohn Stafleu Van Loghum, 1999.
- KERSTENS, J.A.M., *Basisverpleegkunde*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.
- MENTEN, J., *Palliatieve zorg, stervensbegleiding, rouwbegeleiding*, Acco Leuven, 2004.
- PACOLET, J., e.a., *Vergrijzing, gezondheidszorg en ouderenzorg in België*. Synthese, HIVA, 2005.
- PACOLET, J., *"Plus et en vous herbekeken": manpowerplanning in de zorgsector in de Vlaamse gemeenschap (1995-2020)*.
- PEETERS, D., *Werkboek voor afasie*, Garant Leuven, 1994.
- RADEMAKERS, J., *Seksualiteit van ouderen*, Tijdschrift voor seksuologie, 1994.
- RUVIN, I., *Seksueel leven na de zestig*, Becht.
- STEVENS, C., *Thuiszorg, de stem uit het thuismilieu*, Koning Boudewijnstichting, 1988.
- VERHOEF, A.C., *Omgangskunde 2*, Nijgh Van Ditmar, Trajectreeks.
- VERHOEF, A.C., *Omgangskunde 1*, Nijgh Van Ditmar, Trajectreeks.
- VERHOEF, AC., *Ontwikkeling en opvoeding*, Nijgh Van Ditmar, Trajectreeks.
- ZAAGMAN-VAN BUUREN, M.J., *Algemene ziekteleer*, Bohn Stafleu Van Loghum, 2002.

Nuttige adressen

Vlaamse Alzheimer liga	Stationsstraat 60-62	2300 Turnhout
VFvV	Hamerstraat 19	1000 Brussel
Werkgroep thuisverzorgers	Groeneweg 151	3001 Heverlee
Zorg-saam	Remylaan 4b	3018 Wijnmaal-Leuven
Provinciale dienst voor ouderen	Universiteitslaan 1	3500 Hasselt
Astmastichting	Deelgemeentehuis Park	3010 Kessel-Lo
	Heuvelhof 1	
Provinciaal veiligheidsinstituut	Jezusstraat 28-30	2000 Antwerpen

Websites

<http://www.vig.be>

<http://www.gezondheid.be>

<http://www.cm.be>

<http://www.etitex.be>

<http://www.favv-afsca.fgov.be>

<http://www.provant.be>

<http://www.zorgzaam.be>

<http://www.alzheimerliga.be>

<http://www.vfvv.be>

<http://www.limburg.be/dienstouderen>

Nieuwsbrief 10: "social profit wordt volwaardige economie". <http://www.streekoverlegzov.be>

Nieuwsbrief 17: "de sociale economie". <http://www.streekoverlegzov.be>

Nieuwsbrief 20: Kinderopvang in Zuidoost-Vlaanderen. <http://www.streekoverlegzov.be>

BIJLAGE

Lijst met activiteiten die de zorgkundige onder toezicht van de verpleegkundige en binnen een gestructureerde equipe kan verrichten

- Het observeren en signaleren bij de patiënt/resident van veranderingen op het fysisch, psychische en sociaal vlak binnen de context van de activiteiten van het dagelijks leven.
- Het informeren en adviseren van de patiënt/resident en zijn familie conform het zorgplan, voor wat betreft de toegestane technische verstrekkingen.
- Het bijstaan van de patiënt/resident en zijn omgeving in moeilijke momenten.
- Mondzorg.
- Het verwijderen en heraanbrengen van kousen ter preventie en/of behandeling van veneuze aandoeningen, met uitsluiting van compressietherapie met elastische verbanden.
- Het observeren van het functioneren van de blaassonde en het signaleren van problemen.
- Hygiënische verzorging van een geheelde stoma, zonder dat wondzorg noodzakelijk is.
- De orale vochtinname van de patiënt/resident bewaken en het signaleren van problemen.
- De patiënt/resident helpen bij inname van geneesmiddelen via orale weg, nadat het geneesmiddel van een distributiesysteem, door een verpleegkundige of een apotheker werd klaargezet en gepersonaliseerd.
- De vocht- en voedseltoediening bij een patiënt/resident langs orale weg helpen verrichten, uitgezonderd bij slikstoornissen en bij sondevoeding.
- De patiënt/resident in een functionele houding brengen met technische hulpmiddelen en het toezicht hierop, conform het zorgplan.
- Hygiënische verzorging van patiënten/residenten met een dysfunctie van de ADL, conform het zorgplan.
- Vervoer van patiënten/residenten, conform het zorgplan.
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels, conform het zorgplan.
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van infecties, conform het zorgplan.
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van decubitus, conform het zorgplan.
- Het meten van de polsslag en de lichaamstemperatuur en het meedelen van de resultaten.
- De patiënt/resident helpen bij niet steriele afname van excreties en secreties.